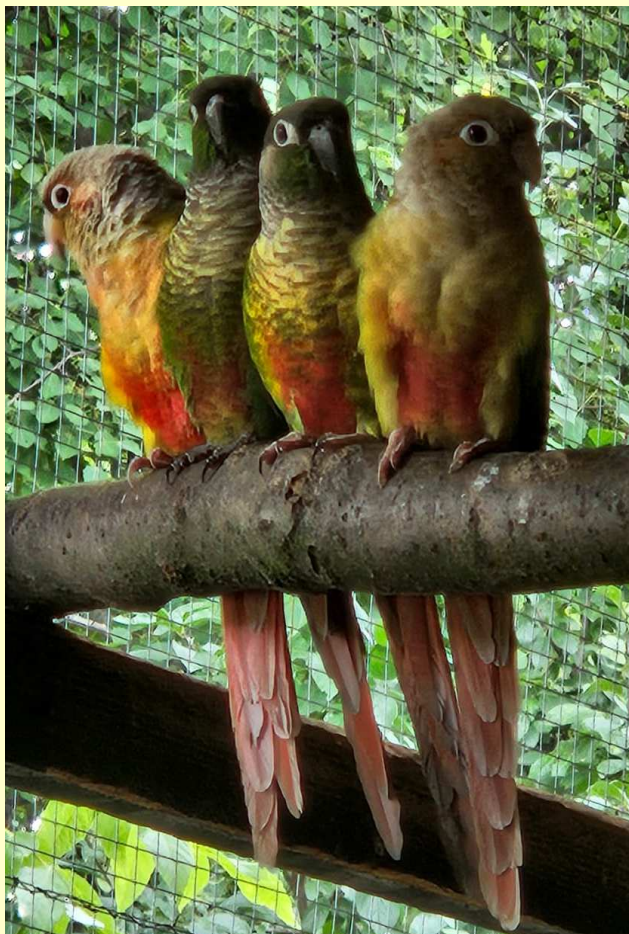


Rasowe gołębie, drób, króliki i inne zwierzęta

Internetowy kwartalnik dla hodowców



Nr 48 (październik – grudzień 2025)

© Małgorzata Zduńczyk, Zdzisław Jakubanis, Manfred Uglorz

Korekta: Zdzisław Jakubanis

Skład: Manfred Uglorz

Redakcja nie odpowiada za nadesłane teksty i zastrzega sobie dokonanie w nich koniecznych zmian.

Przedruk, odtwarzanie lub przetwarzanie całości lub fragmentów internetowego czasopisma (Rasowe gołębie, drób, króliki i inne zwierzęta [Internetowy kwartalnik dla hodowców]) w mediach każdego rodzaju wymaga zezwolenia Redakcji.

Wszystkie zdjęcia i rysunki wyłącznie dla celów poglądowych.

All photos and drawings for illustrative purposes only.

Alle Fotos und Zeichnungen dienen nur zur Veranschaulichung

Na stronie tytułowej: *Rudosterki* – Fot. Marek Jerzy Uglorz

Kontakt: niwela@gazeta.pl

Spis treści



Manfred Uglorz, *Turkot altenburski*, 4



Manfred Uglorz, *Niemiecka jastrzębiata*, 14



Zdzisław Jakubanis, *Złote rybki – welonki*, 17



Marek Jerzy Uglorz, *Rozella królewska*, 25



Manfred Uglorz, *Modrolotka czerwonoczelna*, 28



Małgorzata Zduńczyk, *Przepiórka japońska*, 32

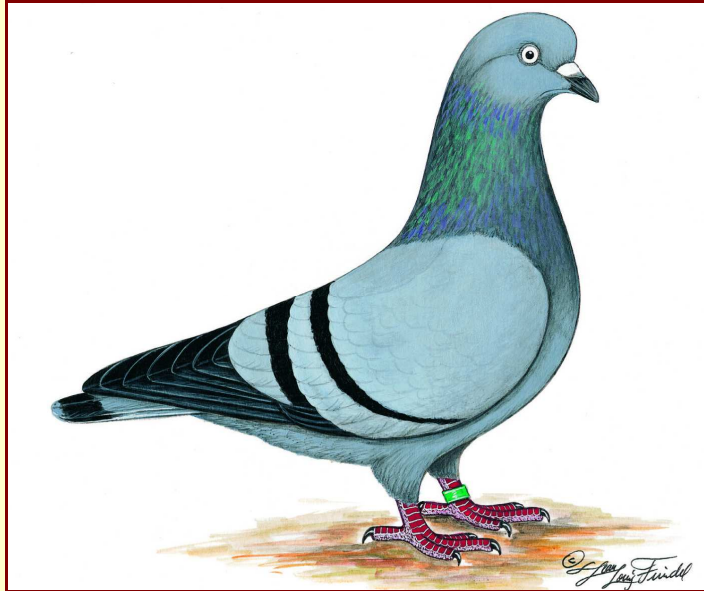
Małgorzata Zduńczyk, Manfred Uglorz – Wzorce, 36

Przepiórka japońska nieśna, somborski długodzioby lotny,
somborski łapciasty wysokolotny, gęś wschodnioeuropejska
garnonosa, gęś bojowa hakodzioba,

Zdzisław Jakubanis, *Filatelistyka*, 53

Turkot altenburski (EE 513)

N: Altenburger Trommeltaube, F: Tambour d'Altenbourg, A: Altenburg Trumpeter
Grupa VI – turkoty
Obrączka numer 8



Pochodzenie i historia rasy

Turkot altenburski został wyhodowany w Altenburgu i okolicach, w Turynii (Niemcy). John Moore w swoim dziele pt. „*Columbarium*”, opublikowanym w 1735 roku, pisał już o turkotach altenburskich, o ich wyjątkowo, długotrwałym i głośnym bębnieniu. Nie wiadomo, czy jest to w pełni rodzima rasa gołębi, czy też na pograniczu Turynii i Saksonii została przekształcona jakaś rasa, pochodząca z Arabii.



Poglądy na temat powstania altenburskich turkotów są zdecydowanie różne.

Istnieje kilka różnych poglądów na temat pochodzenia altenburskich turkotów. W książce pt. „*Hausgeflügel*”, T. II, z roku 1905, autorstwa A. Lavallo i M. Lietze, znajduje się pogląd, że pochodzi on ze skrzyżowania jakichś starych, prymitywnych turkotów niemieckich z gołębiami polnymi. Wcześniej Düringen (1886) twierdził, że altenburskie turkoty powstały ze skrzyżowania turkota rosyjskiego z gołębiami polnymi. Udział jakichś gołębi po-

lnych w powstaniu altenburskich turkotów wydaje się być prawdopodobny, ponieważ nazywano je czasem gołębiami polnymi, albo gołębiami gospodarzy (Bauerntaben). Jeśli przypomnimy, że dawniej najczęściej występowały one w kolorze niebieskim z czarnymi pasami, to

do przyjęcia jest pogląd, że altenburskie turkoty zawdzięczają swoje pochodzenie gołębiom polnym.

Jednak ciągle sporny jest pogląd, dotyczący udziału turkotów w powstaniu altenburskich turkotów. Czy były to rosyjskie turkoty, bucharskie, czy jakieś bliżej nieznane prymitywne turkoty hodowane w Niemczech: Ostatnio, J. Schütte w 1971 roku pisał, (*Handbuch der Taubenrasen*), że były to turkoty arabskie. Chociaż altenburskie turkoty trochę budową przypominają turkoty arabskie, to jednak różnią się one zdecydowanie wyraźnie wydawanym przez siebie głosem.

Gustaw Prütz w swojej książce (*Illustriertes Mustertauben-Buch*, s. 64nn) z roku 1876, krótko opisuje trzy rasy turkotów: altenburskich, bucharskich i rosyjskich. O turkotach altenburskich pisze, że są znane gładkogłowe, z koronką oraz goździkiem. W związku z tym, wyraża pogląd, że prawdopodobnie te dwie ostatnie odmiany są mieszańcami gładkogłowych turkotów altenburskich z rosyjskimi i bucharskimi.

Dwaj polscy autorzy z przełomu XIX i XX wieku, a mianowicie A. hr. Sumiński (*Hodowla gołębia rasowego*, 1898, s. 34nn) i E.A. Terlecki (*Chów gołębi*, 1906, s. 92), powtarzają doniesienia Gustawa Prütza, chociaż w dość przepracowanej formie.

Specjalne stowarzyszenie hodowców turkotów altenburskich w Niemczech, zostało założone 18 lutego 1912 roku, pod nazwą „Związek Hodowców Turkotów Szmelneńskich i Altenburskich”, z siedzibą w Schmölln. Faktyczny podział na turkoty z Schmölln i Altenburga nastąpił wraz z powstaniem „Stowarzyszenia Hodowców Turkotów Altenburskich” w 1923 roku, z siedzibą w Altenburgu. Pierwszym przewodniczącym Stowarzyszenia był Paul Schmidt z Altenburga.

Po II wojnie światowej, hodowcy turkotów altenburskich znaleźli się po obu stronach „żelaznej kurtyny”.

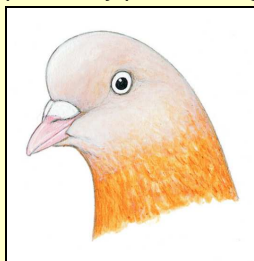
W ówczesnej strefie okupowanej przez sowieckie wojsko, Specjalny Związek Hodowców Gołębi Altenburskich, mógł się reaktywować zgodnie z Dekretem nr 325 radzieckiej administracji wojskowej z dnia 23 lipca 1947 roku. W krajach związkowych Niemiec Zachodnich, utworzenie nowego i niezależnego stowarzyszenia, zajęło nieco więcej czasu. Ostatecznie w 1969 roku, w gospodzie Williego Löhnera, w bezpośrednim sąsiedztwie linii demarkacyjnej w Leupoldsgrün, założono Stowarzyszenie Hodowców Gołębi z Altenburga.

Podział na dwa stowarzyszenia zakończyło się w 1990 roku. Na skutek nowych wyborów, przewodniczącym został Christian Schamel, a jego zastępcą został Klaus Rother.

Miedzy I a II wojną światową, na skutek dyskusji i ugody między hodowcami altenburskich turkotów uznano, że altenburskie turkoty są gładkogłowe. Gołębie z ozdobnymi piórami na głowie zostały zlikwidowane.

Charakterystyka ogólna

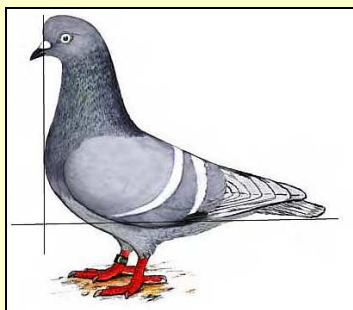
Turkoty altenburski są silnymi gołębiami typu polnego, (choć nie są zbyt duże), o prawie poziomej postawie, głowie z wysokim czołem, z ciętą potylicą, gładkogłowe i gładkonogie, długotrwale i wyraźnie turkoczące. Budowa głowy i niezwykle zdolności akustyczne, są głównymi cechami, wyróżniające ich z pośród innych turkotów.



Budowa turkotów altenburskich

Turkot altenburski nie posiada żadnych piór ozdobnych na **głowie**, a więc koronki, czubka i goździka. Ma wysokie, szerokie czoło, opadające ciemnie ku tyłowi, bez zaznaczonej potylicy i karku. Najwyższy punkt głowy u turkota altenburskiego znajduje się przed oczami.

Posiada perłowe **oczy**, a **brwi** wąskie, od jasnych do ciemnych, w zależności od koloru upierzenia. **Dziób** altenburski turkot ma średniej długości, którego kolor zależny jest od barwy upierzenia.



Posiada umiarkowanie długą **szyję**, a podgardle dobrze zaokrąglone, oraz szeroką, wysklepioną i wysuniętą do przodu **piers**. Szerokie w ramionach plecy, nieco opadają w kierunku ogona, który jest umiarkowanie długi, dobrze zwarty, z szerokimi sterówkami. Z plecami tworzy prostą linię. Umiarkowanie długie, dobrze zakrywające plecy **skrzydła**, nie sięgające końca ogona.

Linia przeprowadzona pomiędzy czołem a piersią powinna być prostopadła do podłoża, a pomiędzy dolną krawędzią skrzydła a końcem ogona pozioma.

Turkot altenburski ma średniej długości, nieupierzone nogi. Kolor pazurków odpowiada kolorowi dzioba.

Całe upierzenie jest dobrze rozwinięte i przylegające do ciała.

Duże wady w budowie

Wadami w budowie są: za wąska lub za mała budowa ciała, za wysoka sylwetka; wąska, płaska lub okrągła głowa, uwydatniona potylicy i kark, za krótki dziób, za dużo czerwieni w tęczówce, czerwona lub zbyt szeroka brew, odkryte plecy, upierzone nogi, białe plecy

Odmiany barwne

W ciągu XX wieku powstało dużo odmian barwnych, w kilku dość ciekawych rysunkach. Wzorzec EE wymienia następujące odmiany: czarną, białą, czerwoną, żółtą (dominującą i recesywną), niebieską z czarnymi pasami lub bez pasów, niebieskopłową z ciemnymi pasami lub bez pasów, czerwopłową, groszkowożółtopłową (z głową w kolorze dojrzałego grochu), mączną, skowronkową, andaluzyjską, niebieską grochową, niebieskopłową grochową, czerwopłową grochową, żółtopłową grochową, pstrogłowe z lub bez róży na skrzydłach w kolorze czarnym, niebieskim, czerwonym i żółtym.

Oszronione występują w barwie niebieskiej, czerwopłowej i żółtopłowej.

Białopasiaste i białoluskowane są jasnoniebieskie, niebieskie i niebieskopłowe

Tygrysie i plamiste są w kolorze czarnym, niebieskim, czerwonym i żółtym;

Białogłowe i mnichy występują w kolorze czarnym, czerwonym, żółtym, niebieskim z czarnymi pasami lub bez pasów; niebieskim i niebieskopłowym z białymi pasami i białoluskowate, jasnoniebieskim z białymi pasami lub białoluskowate, niebieskopłowym z ciemnymi pasami lub bez pasów, niebieskopłowym grochowe, czerwopłowym, groszkowożółtopłowym (*erbsgelb*) w kolorze żółtopłowym; niebieski grochowy, czerwopłowym grochowy, żółtopłowym grochowym.

Gołębie o ciemnych kolorach mają dzioby **od ciemnego do czarnego; ciemnorogowy** jest u czerwonych dominujących, czerwopłowych, czerwopłowych grochowych, czerwopłowych oszronionych (szymli), **rogowy** u niebieskopłowych, mącznych i skowronkowych, **od jasnorogowego do jasnego** u żółtych dominujących, żółtopłowych, jasnogłowych (żółtopłowych), żółtopłowych grochowych i żółtopłowych oszronionych; **jasny** u białych, czerwonych, żółtych, białogłowych, mnichów oraz tygrysich i pstrych w kolorze czerwonym i żółtym. Kolory pazurków są zgodne z kolorem dziobów.

Kolor pazurków u białogłowych i pstrych są bez znaczenia.

Opisy barw i rysunków

**Andaluzyjski**

Andaluzyjskie mają czarno-niebieską głowę, szyję, pierś, brzuch i ogon, na skrzydłach pióra są jaśniejsze, lecz każde pióro jest czarno obrzeżone. Lotki są ciemne, oczy perłowe.

**Niebieski bez pasów**

Głowa i szyja ciemno niebieska, tarcze skrzydeł niebieskie bez pasów, lotki i ogon zdecydowanie ciemny. Dziób i pazurki zdecydowanie ciemne. Oczy perłowe.

**Niebieski białoluskowany**

Wymagany jest jednolity, gołąbkowy błękit. Ale gołębie białoluskowane mają nieco jaśniejszy kolor podstawowy. Skrzydła i ogon są kolorowe. Białe pióra są ciemnoobrzeżone. Dziób i pazurki są prawie czarne, oczy perłowe.

**Skowronkowy**

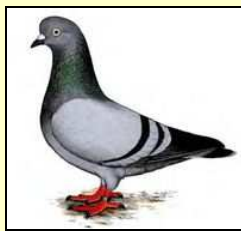
Jasnoniebieski (prawie srebrzystoszary) kolor podstawowy. Skrzydła, pas na ogonie i ubarwienie typowe dla gołębi skowronkowych są ciemne. Na szyi występuje delikatny połysk. Pierś w kolorze ochry. Kolor dzioba rogowy (dopuszczalna muszka). Oko perłowe.

**Dominujący żółty**

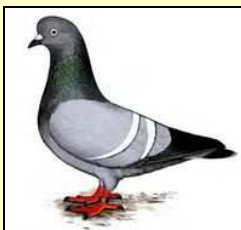
Na całym ciele pióra intensywnie żółte z połyskiem, z wyjątkiem lotek i ogona, które są tylko nieco żółte, jednak nie mogą być całkowicie białe.

**Recesywny żółty**

Na całym ciele pióra intensywnie żółte, z połyskiem. Intensywnie żółty jest także ogon oraz lotki. Oczy perłowe,

**Niebieski z czarnymi pasami**

Głowa i szyja ciemno niebieska, tarcze skrzydeł niebieskie z czarnymi pasami, lotki i ogon zdecydowanie ciemny. Dziób i pazurki zdecydowanie ciemne. Oczy perłowe.

**Niebieski z białymi pasami**

Głowa i szyja ciemno niebieska, tarcze skrzydeł niebieskie z białymi pasami, lotki i ogon zdecydowanie ciemny. Dziób i pazurki zdecydowanie ciemne. Oczy perłowe.

**Niebieski grochowy**

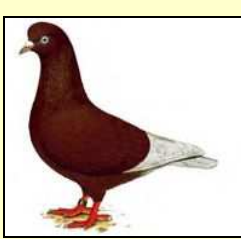
Głowa i szyja ciemno niebieska, tarcze skrzydeł niebieskie z czarnymi pasami i czarną grochowatością, lotki i ogon zdecydowanie ciemny. Dziób i pazurki zdecydowanie ciemne. Oczy perłowe.

**Czarny**

Pióra błyszczące, bez domieszki szarości; dziób czarny, oczy perłowe, pazurki czarne

**Recesywny czerwony**

Na całym ciele pióra intensywnie czerwone, z połyskiem. Intensywnie czerwony jest także ogon oraz lotki.

**Dominujący czerwony**

Na całym ciele pióra intensywnie czerwone, z połyskiem, z wyjątkiem lotek i ogona, które są tylko nieco czerwone; jednak nie mogą być całkowicie białe. Oczy perłowe.



Czarny pstroglowy z różą

Pstra jest głowa. Mogą być także czerwone, żółte, i niebieskie.



Czarny pstroglowy bez róży

Pstra jest głowa. Mogą być także czerwone, żółte, i niebieskie.



Jasnoniebieski białoluskowany

Mają jednolity, delikatny, jasnoniebieski kolor, nie mączysty, bez różnic w tonacji kolor na ciele; jedynie na szyi występuje matowozielonkawy połysk, lotki jasno zakończone, na ogonie występuje jasna wstęga, a białe łuski powinny być bez obramowania. Delikatna szara obwódka jest dopuszczalna u samic. Samice są nieco ciemniejsze od samców.



Jasnoniebieski z białymi pasami

Jasnoniebieskie z białymi pasami mają jednolity, delikatny, jasnoniebieski kolor, ale nie mączny, bez przejść pomiędzy kolorami na różnych częściach ciała; jedynie szyja ma nieco zielonkawy połysk. Lotki są rozjaśnione, na ogonie występuje jasna wstęga. Pasy na skrzydłach powinny być bez obramowania; delikatna szara obwódka jest dopuszczalna u samic. Samice są nieco ciemniejsze od samców.



Mączny bez pasów

Podstawowy kolor niebieskopłowy, jakby posypyany mąką. Szyja, lotki i ogon ciemne. Głowa nieco jaśniejsza, tarcze jasne, bez pasów. Na piersi rozległa plama w kolorze ochry, zanikająca stopniowo w kierunku brzucha. Oczy perłowe.



Mączny z pasami

Podstawowy kolor niebieskopłowy, jakby posypyany mąką. Szyja, lotki i ogon ciemne. Głowa nieco jaśniejsza, tarcze jasne, z dwoma ciemnymi pasami. Na piersi rozległa plama w kolorze ochry, zanikająca stopniowo w kierunku brzucha. Oczy perłowe.



Biały

Biel czysta, bez domieszki innego koloru, oczy perłowe, brwi, dziób, pazurki jasne.



Groszkowożółty.

Jednolita, kremowobiała barwa stanowi podstawę. Jaśniejszy kolor głowy (prawie kremowobiały u samców) płynnie przechodzi w intensywny kolor szyi i piersi. U samic w kolorze groszkowożółtym wymagana jest czysta tarcza skrzydeł i intensywny kolor pasów. U samic dopuszcza się ciemniejszy kolor głowy i nieco podpalany kolor brzucha. Kolor szyi i pasów powinien być taki sam. Jasny dziób. Czyste perłowe oczy

Płowe



Niebieskopłowy z ciemnymi pasami

Podstawowy kolor jest niebieskopłowy. Głowa jest nieco jaśniejsza, tarce skrzydeł wyraźnie jasne. Pasy, ogon i lotki są ciemne. Oczy perłowe.



Niebieskopłowy bez pasów

Podstawowy kolor jest niebieskopłowy. Głowa jest nieco jaśniejsza, tarce skrzydeł wyraźnie jasne. Ogon i lotki są ciemne. Oczy perłowe.



Niebieskopłowy grochowy

Podstawowy kolor jest niebieskopłowy. Głowa jest nieco jaśniejsza, tarce skrzydeł wyraźnie jasne. Grochowatość powinna być wyraźna. Pasy, ogon i lotki są ciemne. Oczy perłowe.



Niebieskopłowy z białymi pasami

Podstawowy kolor jest niebieskopłowy. Głowa jest nieco jaśniejsza, tarce skrzydeł wyraźnie jasne. Ogon i lotki są ciemne. Pasy białe ciemno obrzeżone. Oczy perłowe.



Niebieski białoluskowany

Podstawowy kolor jest niebieski, głowa, pierś i podudzia jaśniejsze. Lotki i ogon są zdecydowanie ciemne, pasy białe obrzeżone, także białe łuskowanie jest obrzeżone. Oczy perłowe.



Czerwonopłowy grochowy

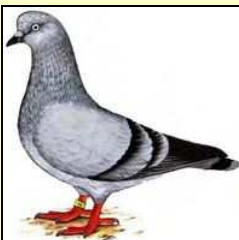
Podstawowy kolor jest czerwonopłowy. W tym kolorze także pasy i grochowatość. Jasny jest ogon, lotki, brzuch i podudzia. Oczy perłowe.



Żółtopłowy grochowy

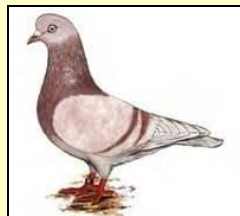
Jednolite, intensywnie żółte upierzenie na całej głowie i szyi aż do piersi oraz grochowatość, równomierne i dobrze zaznaczone, nie rozmyta. U samicy dopuszcza się nieco zabarwiony brzuch (ale bez niebieskiego). Dziób jest jasny. Oczy perłowe.

Oszronione



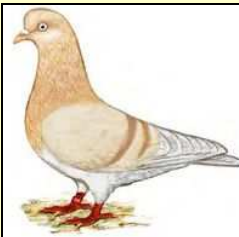
Niebieski oszroniony

Kolor podstawowy powinien być jednolity, średniebieski, rozjaśniony przez oszronienie. Powinien być równomiernie pokryty szronem. Pas na ogonie, dziób, pasy na skrzydłach i pazurki są w kolorze od ciemnego do czarnego. Oczy perłowe.



Czerwonopłowy oszroniony

Podstawowy kolor jest czerwonopłowy. Ciemna jest szyja i pasy na skrzydłach. Pióra wyraźnie oszronione. Oczy perłowe.



Żółtopłowy oszroniony

Żółtopłowy oszroniony ma jasną, równomierną, bladą barwę podstawową (bez szarości). Wymagany jest rozjaśniony, delikatny żółty kolor na głowie i tarczach, a także nieco bardziej intensywny kolor na szyi z mniej lub bardziej jasnymi piórami, które nie powinny wydawać się białe. Pasy powinny być wyraźnie widoczne i nie powinny być wyblakłe. Na klinie, piersi i brzuchu nie mogą występować szare ani niebieskie pióra. Oczy czyste perłowe.

Tygrysie



Niebieski tygrys

Wymagany jest jednolity niebieski kolor podstawowy. Pióra są barwne i białe, nie trzcinowate ani dwubarwne. Plamki powinny być równomiernie rozłożone na całym upierzeniu. Lotki i rzędu i ogon są kolorowe. Pierś powinna być jednolicie kolorowa, ale pożądane są na pierś niewielkie cętki.



Żółty tygrys

Wymagany jest jednolity żółty kolor podstawowy. Pióra są barwne i białe, nie trzcinowate ani dwubarwne. Plamki powinny być równomiernie rozłożone na całym upierzeniu. Lotki i rzędu i ogon są kolorowe. Pierś powinna być jednolicie kolorowa, ale pożądane są na pierś niewielkie cętki.



Czarny tygrys

Wymagany jest jednolity czarny kolor podstawowy. Pióra są barwne i białe, nie trzcinowate ani dwubarwne. Plamki powinny być równomiernie rozłożone na całym upierzeniu. Lotki i rzędu i ogon są kolorowe. Pierś powinna być jednolicie kolorowa, ale pożądane są na pierś niewielkie cętki.



Czerwony tygrys

Wymagany jest jednolity czerwony kolor podstawowy. Pióra są barwne i białe, nie trzcinowate ani dwubarwne. Plamki powinny być równomiernie rozłożone na całym upierzeniu. Lotki i rzędu i ogon są kolorowe. Pierś powinna być jednolicie kolorowa, ale pożądane są na pierś niewielkie cętki.

Plamiste



Niebieski plamisty

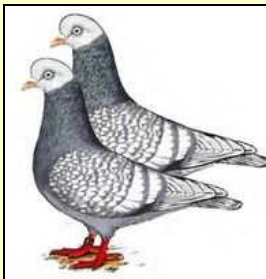
Wymagane jest czyste niebieskie upierzenie z czysto białymi piórami, ułożonymi naprzemiennie, tak równomiernie, jak to możliwe (nie na całej powierzchni ciała). W kolorowym ogonie i lotkach występują całkowicie białe pióra. Dziób jest jasny. Oczy są perłowe.



Żółty plamisty

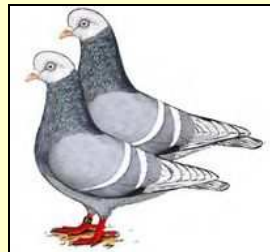
Wymagane jest czyste żółte upierzenie z czysto białymi piórami, ułożonymi naprzemiennie, tak równomiernie, jak to możliwe (nie na całej powierzchni ciała). W kolorowym ogonie i lotkach występują całkowicie białe pióra. Dziób jest jasny. Oczy są perłowe.

Białogłowe



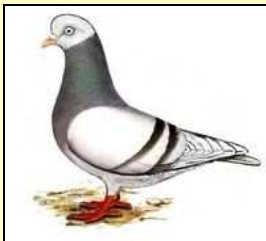
Białogłowy jasnoniebieski białoluskowany

Podstawowy kolor jest jasnoniebieski, szyja ciemna. Głowa (aż do 1 cm poniżej oka) oraz od 7 do 10 lotek i rzędu są białe, obrzeżone. Również białe pióra na skrzydłach są obrzeżone. Oczy perłowe



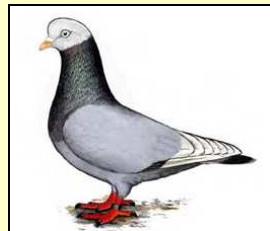
Jasnoniebieski białogłowy z białymi pasami

Podstawowy kolor jest jasnoniebieski, szyja ciemna. Głowa (aż do 1 cm poniżej oka) oraz od 7 do 10 lotek i rzędu są białe. Oczy perłowe



Białogłowy niebieskopłowy

Jednolity, rozjaśniony kolor niebieski, (nie mączny) i bez wyraźnych różnic w kolorze odpowiednich części ciała, jedynie szyja ma matowozielony połysk. Głowa (aż do 1 cm poniżej oka) oraz od 7 do 10 lotek i rzędu są białe. Pasy są ciemne.



Białogłowy niebieski bez pasów

Wymagany jest średni, jednolity, gołębiowoniebieski kolor bez pasów. Ogon jest kolorowy z czarną wstęgą Głowa (do 1 cm poniżej oka) i od 7 do 10 lotek i rzędu są białe. Kolor dzioba jest jasny, oczy perłowe.



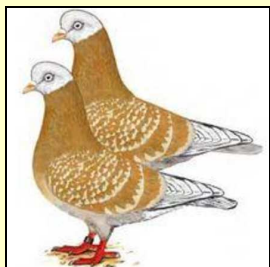
Białogłowy czerwony

Wymagany jest intensywny kolor czerwony (nie czerwien gołębia pocztowego). Głowa (do 1 cm poniżej oka) i od 7 do 10 lotek I rzędu są białe. Kolor dzioba jest jasny, oczy perłowe.



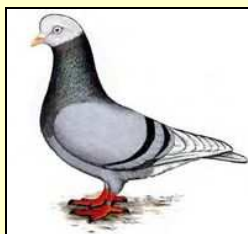
Białogłowy pło-czerwony grochowy

Wymagana jest intensywna czerwien. Głowa (do 1 cm poniżej oka) i od 7 do 10 lotek I rzędu są białe. Kolor podstawowy tarczy, ogon i klin są pło-we u białogłowego.



Białogłowy żółto-płowy grochowy

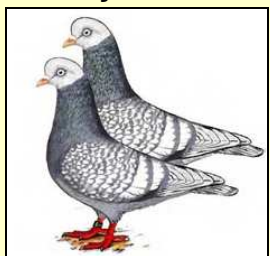
Ma intensywne, jednolite żółte upierzenie na szyi i grochowość na skrzydłach. Ogon i klin są pło-we. Głowa biała (do 1 cm poniżej oka) oraz od 7 do 10 lotek. Oczy perłowe.



Białogłowy niebieski z czarnymi pasami

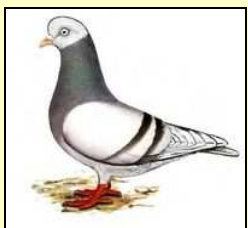
Wymagany jest średni, jednolity, gołębiowoniebieski kolor z czarnymi pasami. Ogon jest kolorowy z czarną wstęgą. Głowa (do 1 cm poniżej oka) i od 7 do 10 lotek I rzędu są białe. Kolor dzioba jest jasny, oczy perłowe.

Mnichy



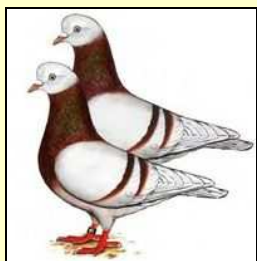
Mnich jasnoniebieski białotuskowany

Jednolity, delikatny, jasnoniebieski kolor, nie mączysty i bez wyraźnych różnic w tonacji koloru na różnych częściach ciała, jedynie szyja ma matowozielonkawy połysk. Głowa (do 1 cm poniżej oka) i od 7 do 10 lotek I rzędu, oraz ogon i klin są białe. Białe łuski nie mają obramowania. Delikatna szara obwódka jest dopuszczalna u samic. Samice są nieco ciemniejsze od samców.



Mnich niebieskopłowy

Jednolity, rozjaśniony błękit, nie mączysty i bez różnic w tonacji koloru na różnych częściach ciała, jedynie szyja ma matowozielonkawy połysk. Głowa (do 1 cm poniżej oka) i od 7 do 10 lotek I rzędu są białe. Pasy są ciemne. Białe jest także ogon i klin.



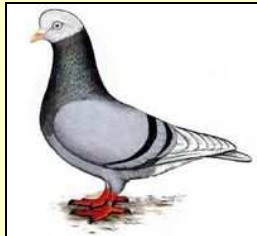
Mnich czerwono-płowy

Podstawowy kolor jest czerwono-płowy. Ciemna jest szyja i pasy na skrzydłach. Głowa (do 1 cm poniżej oka) i od 7 do 10 lotek I rzędu są białe. Także biały jest ogon i klin.



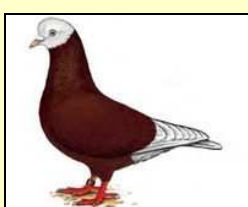
Mnich czarny

Kolor czarny intensywny i błyszczący. Głowa do 1 cm poniżej oczu, klin, ogon i od 7 do 10 lotek I rzędu są białe. Dziób jasny i oczy perłowe.



Mnich niebieski

Jak u białogłowego niebieskiego z czarnymi pasami. Dodatkowo biały jest klin, ogon i od 7 do 10 lotek I rzędu. Dziób jest jasny, oczy perłowe.



Mnich czerwony

Kolor czerwony intensywny i błyszczący. Głowa do 1 cm poniżej oczu, klin, ogon i od 7 do 10 lotek I rzędu są białe. Dziób jasny i oczy perłowe.



Mnich niebieski grochowy

Podstawowy kolor jest niebieski. Szyja, pasy i grochowatość jest ciemna. Jaśniejsza jest pierś, podudzia i brzuch. Biała jest głowa aż do 1cm pod okiem, lotki, ogon i klin. Oczy perłowe.



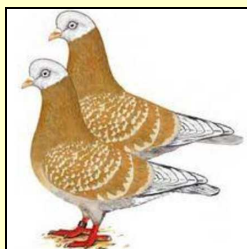
Mnich czerwonołowy grochowy

Jak u białogłowego czerwonołowego grochowego. Dodatkowo klin, ogon i od 7 do 10 lotek są białe. Dziób jest jasny, oczy perłowe.



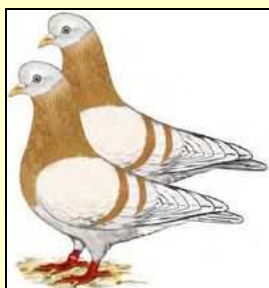
Mnich żółty

Wymagany jest intensywny żółty kolor. Głowa jest biała (sięgająca 1 cm poniżej oka). Także białe są od 7 do 10 lotek i rzędu, klin i ogon. Kolor dzioba jasny, oczy perłowe.



Mnich żółtopłowy grochowy

Głowa, ogon i od 7 do 10 lotek są białe. Dziób jasny. Reszta jak u białogłowego żółtopłowego grochowego

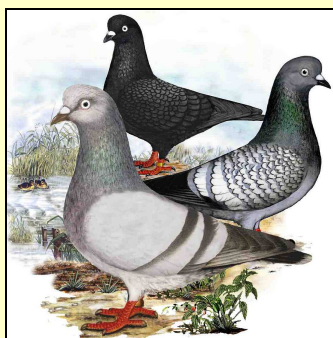


Mnich groszkowożółty białogłowy

Jednolita, kremowobiała barwa stanowi podstawę. Białe głowę, od 7 do 10 lotek oraz ogon. U samców w kolorze groszkowożółtym wymagana jest czysta tarcza skrzydeł i intensywny kolor pasów. U samic dopuszcza się nieco podpalany kolor brzucha. Kolor szyi i pasów powinien być taki sam. Jasny dziób. Oczy perłowe.

Wady w barwie i rysunku upierzenia

Wadami w upierzeniu są: pokazujący się trzeci pas, nieczysty i nierównomierny kolor; rdzawy kolor lotek, pasów lub łusek; krótkie lub przerwane pasy; u gołębi z białymi pasami lub białołuskowanych w kolorze niebieskim i niebiesko-płowym brakujące lub bardzo słabe oblamowanie pasów względnie łusek, widoczna na zewnątrz sitowatość lotek; u jasnoniebieskich zbyt zachmurzony lub ciemny kolor włącznie z lotkami i ogonem, marmurkowy kolor głowy, bardzo fioletowy kolor szyi zwłaszcza u samców, wyraźne oblamowanie pasów względnie łusek; u białogłowych i mnichów: wadliwa linia rysunku głowy, więcej niż 2 białe lotki różnicy; inne silne braki w kolorach i rysunkach.

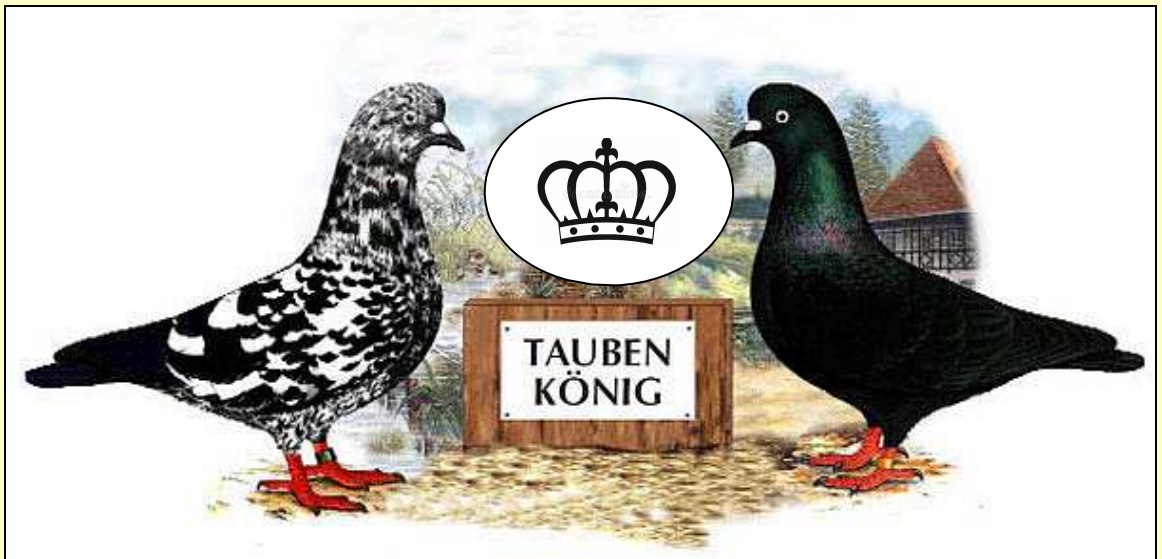


Dotyczy hodowli i oceny

Właściwie hodowla jest łatwa. Altenburskie turkoty są płodne i dobrze odchowują swoje młode. Dlatego często są mamkami w hodowlach gołębi krótkodziobych. Niewskazana jest hodowla wolierowa, ale możliwa przy niezbyt licznej obsadzie.

Przy ocenie bierze się pod uwagę: wygląd ogólny, budowę ciała, postawę, kształt głowy, kolor oczu i brwi oraz rysunek i kolor upierzenia.

Gołębie nie turkoczące należy usuwać z hodowli.



Korona został dodana do oryginału przez autora artykułu.

Manfred Uglorz

Niemiecka jastrzębiata

N: Deutsche Sperber, F: Coucou Allemand, A: German Cuckoo

Wielkość obrączki: 1.0 Ø 20, 0.1 Ø 18.



Pochodzenie

Niemiecka jastrzębiata została wyhodowana dzięki krzyżowaniu z sobą paskowanych plymutorów, paskowanych włoszek, paskowanych trzęsaczy z Bergen oraz czarnych minerek. Powstanie rasy zawdzięczamy Ottonowi Trieloffowi z Duisburga. Trieloff początkowo nazywał wyhodowaną przez siebie rasę – paskowane (krogulcze) minorką. W 1903 roku wystawił po raz pierwszy swoje karłowate paskowane minorki na pierwszej Zachodnioniemieckiej Wystawie Młodego Drobiu w Duisburgu. W 1907 roku pod przewodnictwem Otto Trieloffa powstało Specjalne Stowarzyszenie Hodowców minorki paskowanej. Stowarzyszenie istnieje do dziś pod nazwą „Stowarzyszenie Hodowców Niemieckiej Krogulczej (Erhaltungszuchtverein der Züchter des Deutschen Sperberhuhnes und der Deutschen Zwergsperber).

W 1917 roku rasie nadano do dziś obowiązującą nazwę – rasę przemianowano na Deutsche Sperber (niemiecka krogulcza). Francuzi i Anglicy nazywają ją niemiecką kukulką.

Po dużym zainteresowaniu niemieckimi krogulczymi, nastąpiła stagnacja w hodowli rasy, dlatego niemiecką jastrzębiatą zaliczono do zagrożonych ras w Niemczech. W 2009 roku w Centralnej Dokumentacji Zasobów Genetycznych Zwierząt w Niemczech odnotowano 103 koguty i 423 kur. Pocieszające jest, że w ostatnich latach wrosła liczba hodowców niemieckich jastrzębiatych (obecnie około stu hodowców należy do Stowarzyszenia), co oznacza, że wzrasta też liczba kur zagrożonej rasy.

Charakterystyka ogólna

Jest to kura zdecydowanie mocna, duża kura typu wiejskiego, o średnio wysokiej postawie, z bogatym i przylegającym upierzeniem. Żywotna i niełękliwa.

Charakterystyka użytkowości

Waga koguta wynosi od 2,5 do 3,0 kg, kury od 2,0 do 2,5 kg. Kura znosi w ciągu roku około 180 jaj, o masie 60 g. Jaja mają skorupkę białą.

Budowa koguta

Kogut ma głowę stosunkowo dużą i wydłużoną, z szerokim i wypełnionym ciemieniem. Policzki ma czerwone, gładkie, porośnięte delikatnymi piórkami, grzebień pojedynczy, średniej wysokości, o niezbyt głęboko wykrojonymi od 4 do 6 zębami i blaszką równolegle biegnącą do karku, jednak nie przylegającą do niego. Średniej wielkości dzwonki są dobrze zaokrąglone. Również zausznicie o średniej wielkości, są mocno przylegające do głowy, podłużne i zaokrąglone, gładkie i czysto białe, oczy zaś od koloru czerwonego do brązowego. Dziób koguta jest średniej długości, mocny, w kolorze rogowym. Głowa spoczywa na średniej długości szyi, z pełną i długą grzywą.



Tułów koguta wydaje się być masywny, długi i szeroki, nieco opadający, z siodłem z bogatą poduszką. Tym samym grzbiet jest szeroki i wydłużony, a ramiona zaokrąglone i szerokie, a także szeroką pierś, dobrze wypełnioną, głęboko osadzoną, z długim mostkiem. Brzuch jest u koguta szeroki, głównie w tylnej części. Skrzydła ma długie i mocno przylegające. Ogon z luźnymi sterówkami, tworzy z grzbietem kąt rozwarty, bogaty w dobrze wygięte, długie i szerokie sierpówki.

Podudzia u koguta nie są zbyt długie, ale dobrze umięśnione. Skoki koloru cielistego, o niezbyt mocnych kościach, są u niego średniej długości i dobrze rozstawione. Podobnie palce są mocno rozstawione.

Upierzenie na całym ciele jest przylegające.

Budowa kury



Kura nosi tułów prawie poziomo. Jest on szeroki i o walcowatej formie. Głęboko osadzona pierś kury jest dobrze rozwinięta, także brzuch, lecz nie może być podobny do poduszki. Ogon u kury jest wyjątkowo dobrze rozwarty, ale nie w formie wachlarza.

Kura ma grzebień pochylony na bok, ale nie może przysłaniać on oka. Wyjątkowo dopuszcza się o średniej wysokości grzebień stojący. Także dopuszcza się u kur lekko niebieski lub szary nalot na skokach.

Duże wady

Do wad koguta, jak również kury zalicza się krótki, wąski tułów, za wysoka postawę, ogon noszony pod kątem prostym lub zbyt płasko i za dużo bieli na policzkach.

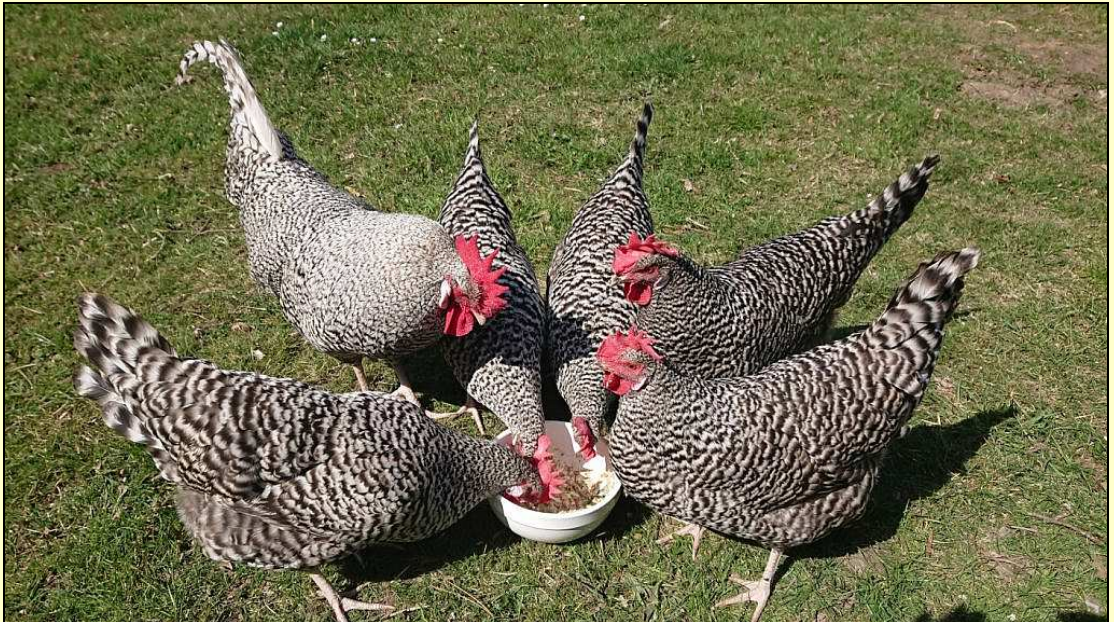
Rodzaje kolorów

Niemieckie jarzębate występują jedynie – jak nazwa wskazuje – o rysunku jarzębatym, który powinien być wyraźny. Rozmazany uważa się za dużą wadę.

Uwagi dotyczące hodowli

Niemieckie jarzębate są kurami żywotnymi, ciągle poszukującymi pożywienia, ale nie płochliwymi. Wymagają dużego wybiegu, na którym intensywnie żerują.

Należy im zbudować kurnik, odpowiedni do ilości hodowanych kur i przeznaczyć trawiasty wybieg, z zacienionymi miejscami.



Złote rybki – welonki

W Chinach około 1000 lat temu wyhodowano podgatunek karasia złocistego (*Carassius auratus auratus*), obecnie znanego pod nazwą „złota rybka”, która jest hodowana i trzymana w akwariach domowych, a także oczkach wodnych. Nazwa welonki powstała od długiego, podwójnego ogona, który przeważnie te rybki mają. Szacuje się, że na świecie jest około 300 odmian barwnych „złotej rybki” różniących się kształtem ciała, długością i kształtem płetw, a także ubarwieniem. Złota rybka nie występowała w naturze w formie dzikiej. Jest efektem selekcji prowadzonej przez setki lat w Chinach, a następnie w Japonii, Wietnamie i kilku innych krajach azjatyckich.

Pierwsze historyczne przekazy informują, że złote rybki zaobserwowano w Chinach w okresie dynastii Cin w III-IV w. n.e. Natomiast pisane dokumenty dotyczące złotych rybek pochodzą z czasów dynastii Sung (970 – 1268r.) n.e. kiedy złote rybki były już przedmiotem handlu i były trzymane i hodowane w przydomowych stawikach, sadzawkach i dużych ozdobnych, porcelanowych naczyniach na dworach chińskich arystokratów i kupców. Z biegiem czasu, moda na posiadanie złotych rybek przeniosła się na inne kraje Azji: Japonię, Koreę, Wietnam i inne. Szczególnie Japończykom spodobały się złote rybki i już od XV wieku zaczęli prowadzić hodowle i selekcje złotych rybek w kierunku wytworzenia własnych odmian i ras. Tym samym zaczęli prowadzić punkty sprzedaży ryb, jak i sprzętu w postaci ozdobnych waz porcelanowych i innych naczyń oraz pokarmów dla ryb. Do Europy złote rybki trafiły dopiero na przełomie XVI i XVII wieku przywiezione przez angielskich podróżników. Większą ilość złotych rybek przywieźli do Europy dopiero Portugalczycy w 1691 roku. Natomiast pierwsze rozmnożenie złotych rybek przeprowadzono prawdopodobnie w Holandii w XVIII wieku. Od tego czasu złote rybki zaczęły pojawiać się na dworach możnowładców w Europie i Rosji. W miarę upływu czasu postępowały umiejętności hodowców w rozmnażaniu złotych rybek, a tym samym zwiększała się ilość i jakość otrzymywanego narybku, co powodowało spadek cen ryb. W II połowie XIX wieku złote rybki trafiły do Stanów Zjednoczonych, gdzie zyskały wielu zwolenników. I w 1893 roku zorganizowano pierwszą wystawę zoologiczną, na której zaprezentowano złote rybki.

Na ziemię polskie, złote rybki trafiły również w II połowie XIX wieku (Polska była pod zaborami), gdzie w Warszawie pod koniec XIX i na początku XX wieku były już sklepy zoologiczne.

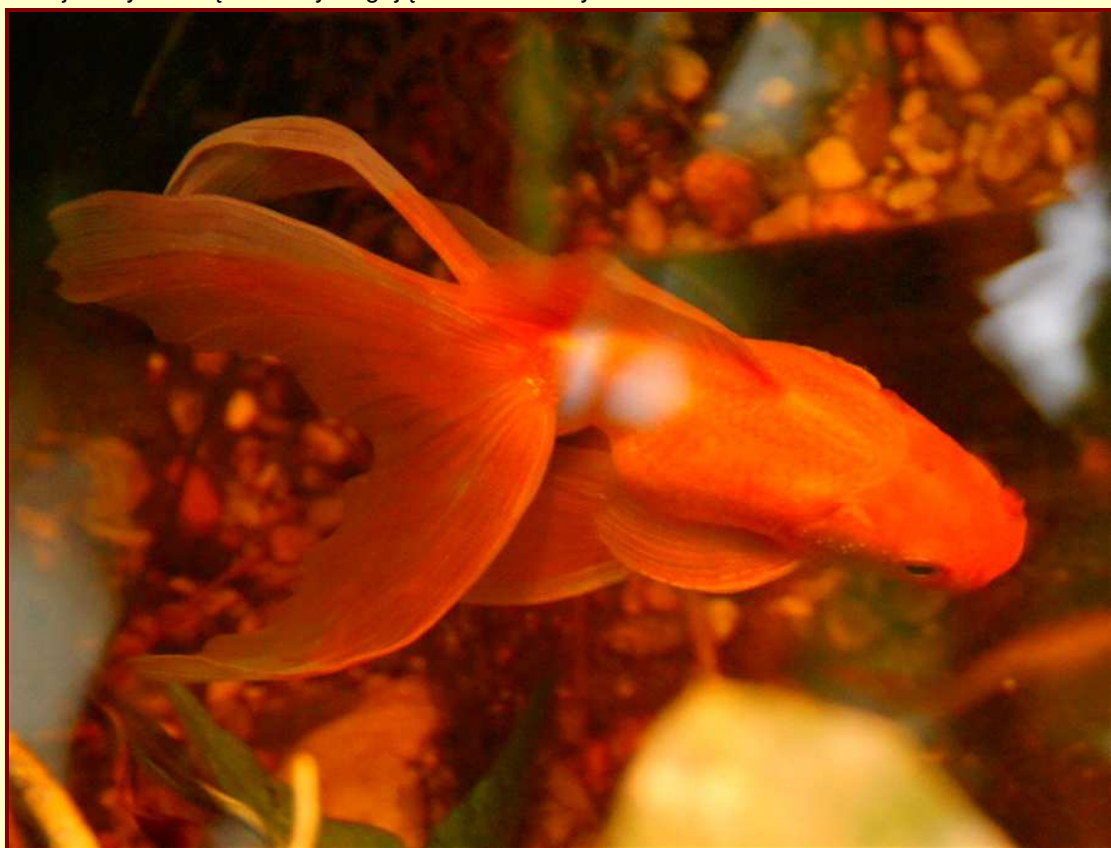
W Polsce, w okresie powojennym powstał Polski Związek Akwarystów, który zaczął wydawać czasopismo *Akwarium*, w którym zamieszczano cenną wiedzę, szczególnie dla początkujących miłośników rybek akwariowych, dotyczącą rybek i roślin akwariowych, żywienia rybek, a także zakładania/budowy akwariów. Należy nadmienić, że w ówczesnych czasach były duże trudności w nabyciu dobrego szkła na budowę akwarium. W roku 1975 przy Zarządzie Głównym PZA został utworzony Klub Miłośników Złotych Rybek. Miłośnicy złotych rybek w ogródkach przydomowych robili oczka wodne dla złotych rybek lub w salonach wstawiali akwaria ścienne, w których pływały złote rybki.

Ekspersi z Klubu MZR zamieszczali w czasopiśmie *Akwarium* artykuły dotyczące hodowli złotych rybek – pielęgnacji, żywienia, rozmnażania, selekcji narybku itp. Opisano również kilkanaście odmian barwnych i o różnych kształtach ciała. Pragnę nadmienić, że na świecie jest około 300 lub więcej odmian barwnych i o różnych kształtach ciała złotych rybek.

To co było napisane około 50 lat temu, jest szczególnie cenne ze względu na fakt, że nie były to czasy elektroniki, tylko wszystko było pisane na papierze ołówkiem, piórem lub na maszynie do pisania. To był trud i poświęcenie tych ludzi.

Przez setki lat hodowcy złotych rybek w Azji (Chiny, Wietnam, Japonia i inne) dzięki żmudnej pracy polegającej na cierpliwości, wytrwałości, starannej selekcji, właściwym krzyżowaniu oraz stworzeniu właściwych warunków bytowych, doprowadzili do tego, że otrzymano liczne odmiany złotych rybek o najróżniejszych kształtach ciała, głowy, płetw i oczu, różnej kolorystyce ciała i nawet utrwalonych cechach dziedzicznych. Z biegiem czasu zostało to wszystko opisane jako standardy (wzorce) niezbędne do oceny rybek na wszelkiego rodzaju pokazach i wystawach.

W niniejszym artykule chciałbym zaprezentować podstawowe kształty odmian złotych rybek w postaci rysunków i zdjęć. Pozyskanie zdjęć standardowych złotych rybek w Polsce jest trudne ze względu na fakt, że złote rybki nie są w centrum zainteresowania przez polskich akwarystów ze względu na żmudny proces uzyskiwania standardowych okazów rybek, ale o tym wspomnę pod koniec tego artykułu. Złote rybki, jako tzw. welonki są chętnie trzymane w akwariach ze względu na ich ciekawe ubarwienie, żywe usposobienie, tolerują inne mniejsze rybki i są mało wymagające odnośnie żywienia.



Złote rybki są atrakcyjnym tematem na znaczkach pocztowych w światowej filatelistyce, szczególnie w państwach azjatyckich i afrykańskich. Rybki ze znaczków pocztowych będę chciał zaprezentować w niniejszym artykule, jako niektóre okazy standardowe.

Złote rybki (karasie ozdobne) można podzielić umownie na dwie grupy, biorąc pod uwagę kształt ciała, wielkość i kształt płetw oraz ubarwienie.

Grupa I to rybki o ciele wydłużonym, czyli tradycyjnym jako forma podstawowa: kometa, szubunkin i podobne.

Grupa II to rybki o ciele krótkim, owalnym zbliżonym do kształtu jajka, to: nimfa, welon, teleskop, teleskop welonowy, niebowid, pyzatka, lwia główka, czerwony kapturek i inne.

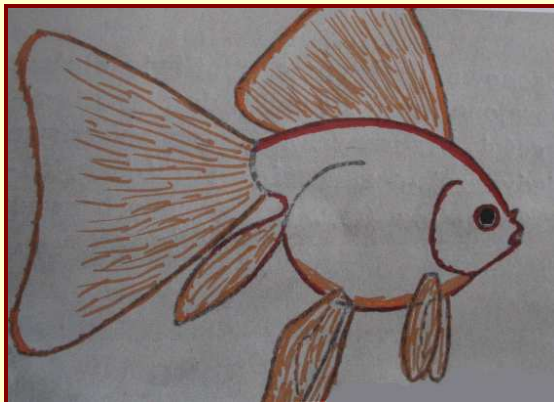
Rybki tej grupy wymagają akwarium o małej ilości roślin, żwirku o grubszej i gładkiej granulacji i innych ozdób o gładkich powierzchniach, aby podczas pływania nie kaleczyły ciała i płetw. Rybki te pływają raczej wolno, majestatycznie i z trudnością ze względu na budowę ciała i płetw. Dla nich wskazane jest akwarium monogatunkowe, to jest bez innych ryb, które mogłyby obgryzać im płetwy.

Kometa (Gr. I) to rybka o wydłużonym ciele, płetwa ogonowa możliwie długa, grzbietowa i odbytowa pojedyncze, natomiast piersi brzuszne i piersiowe parzyste możliwie łagodnie zaokrąglone. Odmiany barwne: jednobarwne, różne odcienie czerwonego, czarnego i brązowego koloru oraz odmiana pstrokata (calico).



Szubunkin, to rybka o ciele podobnym do komety, płetwy nieco większe, a płetwa ogonowa może być znacznie większa i szersza o zaokrąglonych końcach. Ubarwienie podstawowe jest w różnych odcieniach koloru czerwonego, pomarańczowego, żółtego i białego. Całe ciało może być pokryte czarnymi cętkami.

Nimfa (Gr. II) to rybka o ciele krótkim, owalnym. Płetwa ogonowa jest pojedyncza, dobrze rozwinięta, szeroka z małym wycięciem. Płetwa grzbietowa jest wysoka i szeroka. Płetwy brzuszne i piersiowe parzyste, wydłużone. Płetwa odbytowa pojedyncza. Ubarwienie może być w różnych odcieniach czerwieni, pomarańczowego, żółtego i plamistego z białym.



Welon to rybka z długim ogonem i charakterystycznym kształtem. Ciało ma krótkie, prawie okrągłe, a grzbiet tworzy łukowatą linię. Płetwa ogonowa jest podwójna, rozdzielona od nasady. Końce płetw są lekko zaokrąglone, a zakończenie płetw ma lekkie wycięcie. Jest to welon klasyczny. Jeśli boczne płaty ogona mają głębokie wycięcia, to jest welon z jaskółczym ogonem. Welony mają wysoką płetwę grzbietową, parzyste płetwy piersiowe, brzuszne i odbytowe. Ubarwienie welonów jest w różnym stopniu koloru żółtego, pomarańczowego, białego i stalowego oraz plamiste.



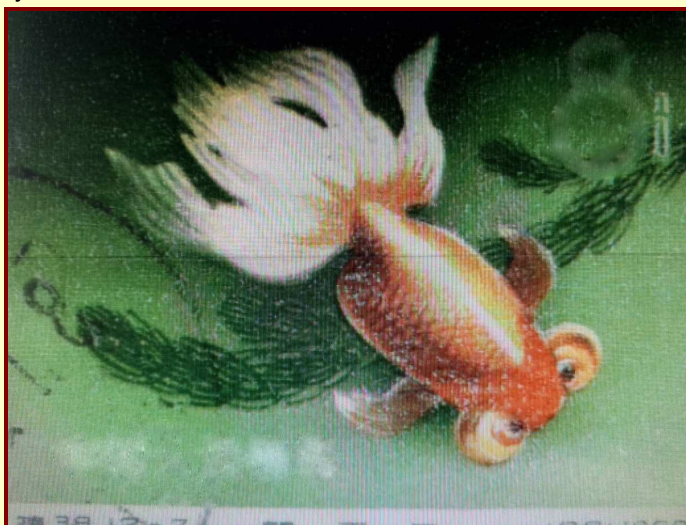
Teleskopy to rybki o kształcie ciała i płetw jak u welona. Nazwa pochodzi od osadzenia oczu na głowie. Oczy są nieco oddalone od powierzchni głowy, stożkowato na boki, ukośnie w górę lub do przodu. Gałki oczne powinny być możliwie duże. W zależności od ogona rybki te nazywamy jako: teleskopowelony klasyczne lub teleskopowelony z jaskółczym ogonem.

Ubarwienie ryb jest bardzo zmienne, ale najcenniejsze jest czarne i pstrokate.

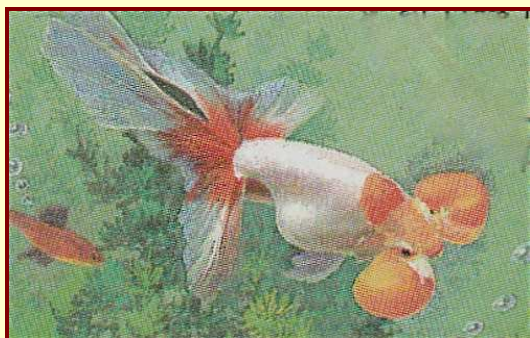


Niebowid to rybki o kształcie ciała wydłużonym lub krótkim, owalnym z brakiem płetwy grzbietowej. Płetwa ogonowa jak u welona, ale zdecydowanie krótsza, może być też z jaskółczym ogonem. Pozostałe płetwy, tj. piersiowe, brzuszne i odbytowe są parzyste i raczej krótkie.

kie. Cechą charakterystyczną są duże oczy skierowane do góry i stąd nazwa tej rybki. Rybki te są całkowicie ułuszczone. Ubarwienie jest najczęściej pomarańczowe z różnymi odchyleniami kolorystycznymi.



Pyzatek to rybki o kształcie ciała krótkim, owalnym, podobnie jak niebowid. Pod oczami, skierowanymi lekko ku górze, znajdują się pęcherze o kształcie fasoli wypełnione cieczą surowiczą, tworzące rodzaj baloników. Im większe są te baloniki, to okaz rybki jest cenniejszy. Brak płetwy grzbietowej, a grzbiet tworzy łagodny łuk. Płetwy piersiowe, brzuszne i odbytowe są parzyste, a płetwa ogonowa jest krótka lub w kształcie jaskółczego ogona. Ubarwienie jest na ogół pomarańczowe i błyszczące, ale może być w innych odmianach kolorystycznych. Ciało jest pokryte łuskami.



Lwia główka, są to rybki o kształcie ciała welona typu Oranda, które mają płetwę grzbietową.



Cechą charakterystyczną tych rybek są narośla na głowie, w postaci czapeczki lub okalające całą głowę. Najbardziej cenne są te z naroślami na całej głowie. Ubarwienie jest bardzo

różne, ale najcenniejsze są rybki o białym ciele i czerwonych naroślach na głowie. Inne ubarwienia to, różne odcienie fioletu, brązu i czerwieni. Mogą być ułuskowane lub bez łusek (matowe).

Inną odmianą lwiej główki jest typ Ranchu (ranciu), o kształcie ciała bardziej kulistym, z dużą głową i dużymi naroślami na głowie, które mogą nawet zasłaniać oczy. W tej odmianie podstawowym wymogiem jest brak płetwy grzbietowej, natomiast płetwa ogonowa, odbytowa, brzuszna i piersiowa są zawsze podwójne i bardzo krótkie. Ubarwienie jest bardzo różne, ale ułuszczenie jest pełne, błyszczące z metalicznym połyskiem.

W tej odmianie są białe rybki o nazwie czerwone kapturki, które mają czerwone czapeczki na głowie.

Inną odmianą rybek są tzw. rybki perłowołuskie, o ciele krótkim, owalnym, podobnym do nimfy, ale o skróconych płetwach. Ciało mają pokryte kulisto wypukłymi łuskami, podobnymi do pereł o opalizującym połysku. Ubarwienie różne, ale z przewagą czerwieni i koloru pomarańczowego.



Welon z czerwonymi oczami

Warunki chowu i pielęgnacji.

Karasie ozdobne są rybkami, które mogą dorastać do wielkości 15-20 cm, w zależności od wielkości akwarium, w którym były chowane od stadium narybku (kilku cm). Przyjmuje się, że akwarium powinno mieć min. 100 litrów pojemności na początku chowu rybek w ilości 6 – 10 sztuk. Dawniej przyjmowało się min. 2 litry wody na 1 cm długości rybki, obecnie przyjmuje się około 20 litrów wody na dorosłą rybkę karasia. Wysokość słupa wody w akwarium powinna wynosić około 30 cm lub więcej. Karasie pokarm pobierają raczej z dennej części zbiornika, rzadziej z toni wodnej. Zastanawiające jest jak pokarm pobierają niebowidy i pyzatkę, które nie widzą dna zbiornika, ponieważ oczy mają skierowane ku górze, ale kilkadziesiąt lat temu w Chinach i Japonii kiedy te rybki powstawały nie było znane pojęcie dobrostanu zwierząt. Możliwe, że trzymali te rybki w dużych, porcelanowych płaskich misach i podziwiali ich kształty i kolory od góry, więc trudno się dziwić, że wyhodowali takie dziwaczne w kształcie ryby, co dzisiaj byłoby nie do zaakceptowania.

W akwarium powinny być posadzone rośliny, ale o grubych liściach, takie jak: kryptokoryny, anubiasy i inne, mocno osadzone w dnie, aby ryby je nie zjadły i nie wyrwały. Żwirek średnio lub grubo ziarnisty, gładki, tak jak i inne ozdoby muszą być gładkie, bez ostrych krawędzi, aby ryby nie kaleczyły sobie ciała i płetw. W akwarium mogą pływać inne drobne rybki, ale takie, które nie będą obgryzać płetw karasiom, a na pewno nie brzanki! Wskazane są glonojady, które będą „czyścić” wewnętrzne powierzchnie szyb z glonów i ewentualnie kiryski, które żerują na dnie. Karasie są rybkami wszystkożernymi i pobierają chętnie każdy pokarm, ale należy karmić je z umiarem. Narybek i młode rybki należy karmić pokarmem białkowym, z białkiem pochodzenia zwierzęcego, natomiast dorosłe ryby preferują pokarmy roślinne. Wybór pokarmów specjalistycznych w sklepach jest bardzo duży, więc nie ma problemu. Z domowych pokarmów można podawać zmielone serce wołowe, surowe w ilości natychmiastowego zjedzenia (1-2x/tyg.), sparzoną sałatę lub szpinak, liście mniszka lekarskiego. Można podawać gotowane kasze (owsianą, jęczmienną, gryczaną) po przepłukaniu wodą, w ilości takiej, aby ryby zjadły w ciągu kilku minut. Karasie chętnie zjadają z powierzchni wody rzęsę, ale musi być pewność, że rzęsa jest jałowa tzn. z własnej uprawy lub głęboko mrożona, jeśli pochodzi bezpośrednio ze zbiornika wodnego. Nie podawać żywego planktonu i rureczników, aby nie zawlec jakiegokolwiek choroby do akwarium, poza tym są to pokarmy ciężkostrawne. Ewentualne resztki pokarmu, które pozostaną na dnie akwarium zjedzą glonojady lub kiryski.

Wodę w akwarium należy bezwzględnie filtrować i napowietrzać, ale nie ogrzewać. Karasie dobrze czują się w wodzie o temperaturze pokojowej, a więc od 15 do max. 25°C. Problemem mogą być u nas upalne lata o temperaturze ok. 30°C, jak im wodę schłodzić?! Chyba tylko kostkami lodu z zamrażarki!

Wodę w akwarium należy odświeżać, przynajmniej co 2-3 tyg. w ilości około 30%. Wodę z dna akwarium z brudami zlewarować, a następnie uzupełnić świeżą wodą kranową, po 24 godzinnym odstaniu i takiej samej temperaturze wody, jak w akwarium. Przy tej okazji należy również oczyścić wkłady filtrów.

Hodowla – rozmnażanie i selekcja.

Karasie ozdobne przeznaczone do rozmnażania powinny być rybkami dobrze wyrosniętymi w wieku 2 – 3 lat. Samce gotowe do tarła poznajemy po wysypce perłowej na pokrywach skrzelowych, która wygląda jak przyklejone ziarna kaszy manny na skórze pokryw skrzelowych. Samice natomiast mają powiększone brzuszki na boki ciała patrząc od góry.

Takie rybki wpuszczamy do zbiornika tarliskowego, *(rybki odławiamy płaskimi siatkami lub płaskimi naczyniami z wodą, aby nie uszkodzić ciała i płetw, nie należy też rybek brać ręką, ponieważ temperatura ręki jest ponad 10°C wyższa niż temperatura rybki wyjętej z wody)* o pojemności około 50 litrów lub większej, ale o poziomie nie wyższym niż 20 – 25 cm. Woda musi być filtrowana i napowietrzana oraz o temperaturze ok. 22 – 24°C. Na dnie zbiornika należy umieścić rośliny drobnolistne lub lepiej pęczki włókien przędzy syntetycznej, bo rośliny mogą być zjedzone przez ryby. Na tych pęczkach włókien samica będzie składała ikrę, którą następnie samce pokrywają mleczem. Na jedną samicę powinno przypadać dwa samce, aby była pewność, że większość ikry będzie zapłodniona. Po tarle rybki należy odłowić, aby nie zjadały ikry lub przenieść ikrę do innego zbiornika o niższym poziomie wody, ale o tych samych parametrach. Po około 4 - 5 dniach inkubacji następuje wykluwanie narybku. Wyklute larwy wyglądają jak niteczki zakończone parą czarnych oczek z woreczkiem żółtym pośrodku, w którym mieści się zapas pokarmu na pierwsze dni życia. Larwy (wylęg) przyklejają się do dna, ścian i innych przedmiotów w akwarium. Niezapłodnione ziarna ikry należy usuwać z akwarium lub wpuścić kilka ślimaków, które ją zjedzą, aby nie psuła wody w akwarium.

Po 2 – 3 dniach larwy zaczynają pływać w toni wodnej i wtedy należy rozpocząć ich karmienie. Pierwszym pokarmem jest tzw. „pył”, czyli bardzo drobne pierwotniaki (wymoczki wrotki), ale bezpieczniejszym pokarmem będą specjalistyczne pokarmy nabyte w sklepie zoologicznym. Wylęg należy karmić często w ciągu dnia i obserwować, czy jest przez rybki zjadany. W miarę wzrostu rybek należy podnosić poziom wody w akwarium, a także podmieniać część wody na świeżą. Woda musi być napowietrzana i filtrowana.

Narybek w wieku powyżej miesiąca można karmić rzadziej, nawet dwa, trzy razy dziennie, ostatni raz przed wieczorem, ale obficie. Narybek po miesiącu powinien być wielkości około 1,5 cm. Selekcja narybku pod względem jakości standardowych (wzorcowych) jest czynnością czasochłonną i żmudną. Musimy mieć przygotowane minimum dwa zbiorniki z wodą na rybki wyselekcjonowane do dalszej hodowli, jak i na te wybrakowane z dalszej hodowli, czyli z wadami w budowie ciała. Pierwszą selekcję należy rozpocząć po około 2 tygodniach od wylęgu larw. Jest to czynność żmudna ze względu na wielkość wylęgu i może wymagać użycia lupy i/lub okularów. Wylęg należy ze zbiornika nabierać z wodą, naczyniem szklanym i przenosić do płaskiego naczynia (talerza) o białym dnie, aby można je obserwować od góry, stwierdzając różne nieprawidłowości ciała (skrzywienia ciała, braki lub ubytki płetw itp.). Takie osobniki należy usuwać, a do dalszej hodowli zostawiać osobniki, które wydają się prawidłowej budowy. Następną selekcję należy przeprowadzić po następnych 2 tygodniach, postępując analogicznie, z tym, że u większych rybek można zauważyć więcej nieprawidłowości budowy ciała. Taką selekcję należy prowadzić systematycznie zwracając uwagę na takie części ciała, jakie standardowo powinny mieć rybki planowane przez nas do wyhodowania, np. z pojedynczym lub podwójnym ogonem, z płetwą grzbietową lub bez, lub z określonym ubarwieniem i itd. Przyjmuje się, że cechy standardowe u narybku pojawiają się w wieku 3 – 4 miesięcy. Wtedy już selekcję można przeprowadzać, obserwując rybki pływające w toni wodnej w pozycji horyzontalnej, zwracając uwagę na kształt grzbietu, wielkości brzuszka, wielkości i jakości płetw, wielkości i jakości oczu u teleskopów. Wszystkie okazy odbiegające cechami od norm standardowych jakie sobie przyjęliśmy powinny być eliminowane. Należy również wiedzieć, że okazy rybek o wydłużonym ciełe i pojedynczym ogonie, np. kometa, a więc podobne do form dzikich są bardziej żywotne i szybciej pływają, niż okazy welonowe, czy krótkoogonowe, które poruszają się z trudnością i są mniej żywotne.

Reguła chińskich selekcjonerów jest taka, że spośród kilku tysięcy wylęgu/narybku, wybierają około 1000 najlepszych okazów, z których następnie wybierają 100 sztuk, a z tych selekcjonują około 10 sztuk, z których kilka sztuk na konkursach złotych rybek mogą zająć punkowane miejsca.

Dobór tarlaków do hodowli jest eksperymentalny, ponieważ potomstwo od dobranej pary hodowlanej posiada cechy morfologiczne rodziców najwyżej w 20%, a pozostałe potomstwo wykazuje różne defekty morfologiczne i nieprawidłowości. Tak więc, wyhodowanie wzorcowych złotych rybek jest działaniem długotrwałym i żmudnym.

Materiały źródłowe

- Adam Latusek, *Akwarium* nr 5/1975, nr 2/1978, nr 1, 2, 3-4/1981
- J. P. Zarzyńscy, *Wielki Atlas Ryb Akwariowych*, 2015
- Zdjęcia znaczków pocztowych i złotych rybek wykonane na różnych wystawach przez Autora.

Opracowanie: **Zdzisław Jakubanis**

Rozella królewska

Platycercus elegant

Rząd: Psittaciformes (papugowe)

Obrączka: Ø 6 mm

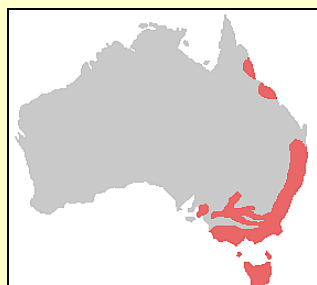
Systematyka

Nazwy:	Łacińskie:	Polskie:	Inne:	
Gromada:	Aves	ptaki	Angielska:	Crimson Rosella
Rząd:	Psittaciformes	papugowe	Czeska:	Rosela Pennantova
Rodzina:	Psittaculidae	papugowate	Francuska:	Perruche de Pennant
Rodzaj:	Platycercus	rozela	Holenderska	Crimson Rosella
Gatunek:	Platycercus elegant	Rozella królewska	Niemiecka:	Königssittich



EKOLOGIA

❖ Zasięg występowania



W naturalnym środowisku rozella królewska zamieszkuje wschodnią i południową Australię. W przeciwieństwie do białolicej kuzynki nie występuje na Tasmanii, natomiast z powodzeniem zajęła również Nową Zelandię oraz wyspę Norfolk.

❖ Zajmowane stanowisko

Naturalnym środowiskiem rozelli królewskiej są duże, zwarte lasy deszczowe, przybrzeżne i górskie, chociaż można ją spotkać również w parkach, na przedmieściach i w okolicach zbiorników wodnych. Rozella królewska unika obszarów pozbawionych drzew, ponieważ nocę spędza na wysokich drzewach, a ponieważ często plądruje planacje, w niektórych rejonach Australii bywa uznawana za szkodnika. Prowadzi osiadły tryb życia. Zazwyczaj żyje w parach lub trzyma się w grupkach, złożonych z kilku osobników.

Zauważono, że młode ptaki, zanim osiągną dojrzałość, tworzą większe stada. Rozella królewska często żeruje wspólnie z innymi gatunkami, co jest wskazówką dla hodowców, że w odpowiednio zaaranżowanych i dużych wolierach może żyć z innymi gatunkami papug i ptaków egzotycznych, najlepiej pochodzących z Australii.

MORFOLOGIA

Rozella królewska jest papugą, która w naturze przykuwa uwagę barwnym, czerwono-niebieskim upierzeniem. Intensywnie niebieskie pióra pięknie kontrastują z żywą czerwienią.



Kolor niebieski u rozelli obejmuje policzki, skrzydła i sterówki. Środkowe pióra ogona są niebieskie, a zewnętrzne błękitne. Pióra na grzbiecie są czarne z czerwonym obrzeżem, tymczasem czarne lotki są obrzeżone na niebiesko. Rozella królewska dorasta do około 36 cm, przy czym samica może być nieznacznie mniejsza (co nie jest już tak oczywiste w wypadku licznych mutacji barwnych, a zwłaszcza pastelowych), a waży około 130 g. Samica posiada też mniejszą głowę. Kolejną wskazówką do rozpoznania płci może być szerokość dzioba przy nasadzie, u samicy jest bowiem węższy.

Wyhodowano wiele mutacji: żółtą z czarnymi oczami, żółtą lutino, żółtą cynamonową, cynamonową, cynamonową niebieską, niebieską, ciemnoniebieską plamistą, białą, oliwkową, białą srebrzystą, siwą niebieską czyli mau-

Rozella ciemnoniebieska pstra; Fot. Autora

ve, płową czyli fallow, białogłową np. niebieską, izabelowatą z czerwonymi oczami, pomarańczową i pomarańczową srebrzystą oraz wiele pastelowych wersji.

Rozella królewska nie jest utalentowanym mówcą, więc rozczaruje się każdy, kto oczekuje po niej *papuziego gadulstwa*. Czasami może nauczyć się kilku prostych słów. Uwielbia za to kąpiele i za ten obrazek, gdy pełna zadowolenia latem korzysta z wody i zimą ze śniegu, można ją szczerze pokochać.

HODOWLA

❖ Pomieszczenia do hodowli

Rozellę królewską można hodować w klatkach o odpowiednich wymiarach, jednak ze względu na zamiłowanie do lotu najlepiej czuje się w większej przestrzeni. Projektując wolierę warto pamiętać, że lubi loty płaskie, blisko ziemi. Jest odporna na niskie temperatury, dlatego może bez przeszkód przebywać w wolierze ogrodowej przez cały rok, o ile ma dostęp do osłoniętego schronienia, w którym może przeczekać większe mrozy bądź wiatr. Woliera powinna być solidna, ponieważ rozella może niszczyć drewniane elementy.

❖ Pokarm

Ponieważ rozella królewska żeruje nie tylko na drzewach i krzewach, ale chętnie także na ziemi, więc spożywa nasiona, owoce, nektar, pąki kwiatów, korzonki i bulwy roślin. Chętnie żywi się również owadami, zwłaszcza mszycami, termitami, muchami, chrząszczami. Uwielbiają nasiona akacji i eukaliptusów oraz owoce z sadów: gruszki, śliwki, jabłka. W warunkach domowych najlepiej karmić są uniwersalną karmą dla średnich papug zawierającą m.in. proso, kanar, owies, pszenicę, słonecznik. Dietę należy wzbogacać zieleniną, owocami, warzywami, skielkowanym ziarnem. Doskonałym przysmakiem będą np. larwy mącznika.

❖ Rozmnażanie

Do gniazdowania dobra jest budka o wymiarach 30x30x50cm, z otworem o średnicy 8-9cm, ale jeszcze lepszy pień z wydrążoną dziuplą. Samica znosi zwykle od 3 do 5 jaj, które wysiaduje bez pomocy samca przez około 21 dni. Młode po czterech tygodniach po raz pierwszy opuszczają budkę, ale jeszcze przez kolejne 4 tygodnie są karmione przez rodziców. Ptaki zyskują dojrzały wygląd po 12-15 miesiącach. W okresie rozmnażania rozella królewska potrzebuje spokoju, więc dobrze jest wtedy odseparować parę od innych ptaków i niepotrzebnie nie niepokoić.



Marek Jerzy Uglorz

Modrolotka czerwonoczelna

Cyanoramphus novaezelandiae
Rząd: *Psittaciformes* (papugowe)
Obrączka: Ø 4,5 mm
Systematyka

Nazwy:	łacińskie:	Polskie:	Inne:	
Gromada:	Aves	ptaki	Angielska:	Red-crowned Parakeet
Rząd:	Psittaciformes	papugowe	Czeska:	Papoušek kozí
Rodzina:	Platycercini	papugowate	Francuska:	Perruche de Sparrman
Rodzaj:	Cyanoramphus	modrolotka	Holenderska	Roodvoohoofdkakarikivo
Gatunek:	Cyanoramphus novaezelandiae	Modrolotka czerwonoczelna	Niemiecka:	Ziegenstittich



EKOLOGIA

❖ Zasięg występowania

Modrolotki czerwonoczelne pochodzą z Nowej Zelandii oraz wysp: Stewart, Chatham, Kermadec, Antypodów, Auckland, Macquarie, Norfolk i Nowa Kaledonia. Na wyspie północnej i południowej Nowej Zelandii populacja modrolotek czerwonoczelnych już prawie całkowicie wymarła. Przyczyną są drapieżniki, których pierwotnie na nich nie było. Są więc w Nowej Zelandii gatunkiem chronionym.



❖ Zajmowane stanowisko

Żyją w wielu siedliskach, preferują tereny zalesione, przecinane strumieniami i rzekami, także w gęstych lasach deszczowych strefy umiarkowanej, lasach przybrzeżnych, zaroślach, skrajach lasów i otwartych przestrzeniach, ale mogą także występować na terenach trawiastych.

MORFOLOGIA

Rdzenna ludność polinezyjska nazywa modrolotki czerwonoczelne kakariki. U nas i w Republice Czeskiej, ze względu na głos wydawany przez te papugi, przypominający beczenie młodej kózki, nazywane są papugami kozimi.



Modrolotki czerwonoczelne są dobrymi lotnikami i w krótkim czasie mogą pokonywać duże odległości.

Dorastają do 27 cm, z czego na ogon przypada około 14 cm. Masa ciała wynosi przeciętnie u samca 80 g, a u samicy 70 g. Tęczówki mają czerwone, dziób srebrzystoszary z czarną końcówką. Szare są dość długie i mocne nogi.

Pod względem barwy upierzenia samiec nie różni się od samicy, jednak jest większy i ma masywniejszą głowę. Podstawowa barwa upierzenia modrolotek jest ciemnozielona, jednak brzusek jest nieco jaśniejszy. Czoło, część ciemienia, pasek biegnący od nasady górnej części dzioba przez oko (kantarek) oraz plama blisko nasady ogona są karminowoczerwone. Lotki modrolotek są szaroczarne, z fioletowoniebieską krawędzią. Upierzenie młodych modrolotek jest nieco ciemniejsze i matowe.

Hodowcy modrolotek czerwonoczelnych wyhodowali 3 mutacje barwne: lutino (recesywna), cynamonowa (recesywna) oraz plamista (szekowata).



HODOWLA

❖ Pomieszczenie do hodowli

Modrolotki można hodować zarówno w obszernych klatkach skrzynkowych, jak i w zadaszonych wolierach, w których nie powinno się umieszczać dużo gałęzek i żerdzi, bowiem papugi te lubią fruwać w wolierze i na trasie ich lotów nie powinno być przeszkód. Woliera powinna mieć co najmniej od 3 do 4 m długości, 2 m wysokości i 1 m szerokości. Dno klatki, jak i podłoga w wolierze, powinna być często czyszczona, ponieważ papugi kozie lubią przebywać i przeszukiwać podłoże.

Poza okresem lęgowym ptaki te mogą przebywać z innymi małymi papugami. Znane są jednak przypadki agresywnego zachowywania się samca, szczególnie wobec łakówek. W okresie lęgowym w jednej wolierze może przebywać tylko jedna para.

Chociaż modrolotki czerwonoczelne są odporne na niskie temperatury i w wolierach zewnętrznych mogą przebywać cały rok, to jednak w naszym klimacie lepiej trzymać je w pomieszczeniach o temperaturze powyżej 0°C.

❖ Pokarm

W swojej ojczyźnie odżywiają się nasionami, owocami krzewów jagodowych oraz pąkami krzewów i drzew, ale zlatują również na ziemię w poszukiwaniu nasion, pierścienic i owadów, a na plażach zjadają drobne skorupiaki. Ich nawyki żywieniowe zmieniają się w ciągu roku, w zależności od sezonowej dostępności pożywienia. Zimą i wiosną ptaki jedzą głównie kwiaty. Latem i jesienią ich głównym pożywieniem są nasiona.

W warunkach hodowlanych powinno się im podawać mieszanki ziaren przeznaczone dla papug, owoce, kwiaty mniszka lekarskiego oraz stokrotki, gwiazdnicę i larwy mączników.

❖ Rozmnażanie

W naturalnych warunkach gniazdują w dziuplach drzew. Na obszarach bezleśnych zakładają gniazda w kępach traw, opuszczonych norach, a nawet na półkach skalnych. W warunkach hodowlanych najlepiej, aby modrolotki same dobierały się w pary i miejsca gniazdowania. Zwykle łączą się w pary na całe życie, a rozdzielone mogą nigdy nie zaakceptować nowego partnera.

Budka dla pary lęgowej powinna być dość głęboka, o długości i szerokości około 15 cm. Na jej dnie należy umieścić około jedno centymetrową warstwę drobnych wiórków drzewnych. Samica składa od 5 do 9 białych jaj, które sama wysiaduje. Po 18 dniach wylęgają się pisklęta. Po wykluciu są karmione przez rodziców. Po 5 tygodniach opuszczają gniazdo i zaczynają się uczyć samodzielnego pobierania pokarmu. W okresie karmienia młodych obok nasion i owoców niezbędne jest podawanie larw mączników. Można także karmić je skielkowanym owsem i bułką namoczoną w wodzie lub w mleku.

Najczęściej hodowane są modrolotki jakie występują w naturze i lutino. Warto więc zapoznać się z wynikami ich kojarzeń.

1,0	0.1	
	 homozygota	 heterozygota 100%
 homozygota		 heterozygota 100%
 heterozygota	 homozygota	 50% homozygota 50% heterozygota

 heterozygota		 50% lutino  50% heterozygota
		 100%
 homozygota	 homozygota	 100% homozygota



Młode modrolotki (lutino)

Manfred Uglorz

Przepiórka japońska (*Coturnix japonica*)

Systematyka:

Rodzina: kurowate

Podrodzina: bażanty

Plemię: *Coturnicini*

Rodzaj: *Coturnix*

Gatunek: przepiórka japońska (*Coturnix japonica*)

Przepiórka japońska została formalnie opisana w 1848 roku przez holenderskiego zoologa Coenraada Jacoba Temmincka i niemieckiego ornitologa Hermanna Schlegela.

Przepiórka japońska (*Coturnix japonica*) jest spokrewniona z przepiórką zwyczajną (*Coturnix coturnix*), a nawet kiedyś była uważana za jej podgatunek. Według innych opinii to dwa odrębne gatunki, które nie różnią się zbytnio sposobem życia, ale zamieszkują różne części świata. Przepiórka zwyczajna gniazduje w umiarkowanych i cieplejszych rejonach Europy, Afryki Północnej, Azji Mniejszej i Środkowej oraz Indii. W rejonach położonych bardziej na północ gatunek ten jest gatunkiem wędrownym. Z kolei przepiórka japońska występuje wyłącznie we wschodniej Azji i jest gatunkiem osiadłym.

Występowanie

Przepiórka japońska często zamieszkuje otwarte siedliska, łąki, uprawy, stepy i polany leśne od poziomu morza do 850 m n.p.m. wokół góry Fuji i 3200 m w Bhutanie. Wydaje się, że nie jest wrażliwa na wilgoć, ponieważ występuje również na terenach bagiennych.

Pokrój

Młode osobniki są ubarwione podobnie jak samice, ale ich upierzenie jest nieco bardziej matowe. Pokrój przepiórki japońskiej różni się w zależności od etapu życia. Jako pisklęta, zarówno samce, jak i samice wykazują ten sam rodzaj upierzenia i ubarwienia. Upierzenie dorosłych osobników jest dymorficzne płciowo, co pozwala na odróżnienie od siebie płci po ubarwieniu.

Samce są z reguły mniejsze od samic. Dorosłe osobniki formy dzikiej ważą od 90 do 100 gramów, podczas gdy ich udomowione odpowiedniki mają masę ciała zazwyczaj od 100 do 120 gramów.

Pokarm

Żywią się nasionami różnych roślin wieloletnich, zwłaszcza traw. Zjadają również owady i zielone części roślin.

Zachowanie

Przepiórki japońskie zazwyczaj żyją samotnie lub w parach. Ze względu na długie toki samców przyjmuje się, że typowe dla tego gatunku są dwa lęgi w ciągu roku. Poza odgłosem godowym samca, który można usłyszeć latem, nie opisano innych wokalizacji przepiórki japońskiej.

Rozmnażanie

Jaja wysiaduje samica, czasami pomaga jej samiec. Przepiórka japońska może być poligamiczna lub monogamiczna. Zazwyczaj gniazduje od kwietnia do czerwca, ale okres ten różni się w zależności od lokalizacji: do sierpnia na Hokkaido i Syberii, do września na Honsiu, od marca do lipca w Bangladeszu, a nawet do końca października w Mjanmie. Przepiórka japońska jest jednym z ptaków stosujących techniki kamuflażu: starannie wybiera powierzch-

nię, na której składa jaja, tak aby były ledwo widoczne dla drapieżników, dodatkowo ubarwienie jej upierzenia sprawia, że siedząc nieruchomo na gnieździe, staje się prawie niewidoczna. Gniazdo to niewielkie zagłębienie wygrzebane w ziemi i wyłożone łodygami traw. Nakład zwykle składa się z 10–15 jaj.



Zagrożenie

Pomimo bardzo dużego obszaru występowania, przepiórka japońska jest obecnie uważana za gatunek „bliski zagrożenia” (klasyfikacja Międzynarodowej Unii Ochrony Przyrody IUCN) ze względu na gwałtowny spadek populacji dzikiej, będący wynikiem polowań i niszczenia siedlisk przez zintensyfikowane praktyki rolnicze. Stała się rzadka w Japonii, gdzie w latach 30-tych XX wieku występowała licznie, a każdego roku zabijano ponad 500 000 osobników. Obecnie wdrożono tam program odbudowy populacji, w szczególności dzięki hodowli w niewoli.

Przepiórka domowa (*Coturnix japonica domesticus*)

Przepiórki japońskie – w przeciwieństwie do przepiórek zwyczajnych – są mniej wojownicze i hałaśliwe, dlatego bardziej nadają się do chowu i hodowli. Są również większe, poligamiczne i dużo wydajniejsze jako nioski, bo przepiórki japońskie nieśne rzadko wysiadują jaja, w przeciwieństwie do przepiórek chińskich (*Excalfactoria chinensis*).

Udomowienie

Przepiórka japońska została udomowiona przeszło 600 lat temu, w okresie europejskiego późnego średniowiecza, w XIV i XV wieku w Chinach i Japonii, gdzie przepiórki były zwierzętami domowymi i obiektem popularnych walk kogutów. Według innych źródeł przepiórki zostały udomowione po raz pierwszy przez Chińczyków w IX wieku. Dopiero w latach dwudziestych XX wieku Europejcy i Amerykańscy hodowcy, rolnicy i szefowie kuchni zaczęli zwracać

uwagę na przepiórkę jako ptaka komercyjnego. Udoskonalono pierwsze linie wyspecjalizowane w produkcji mięsa i jaj, hodowla stała się przemysłową, ale te wydajne przepiórki zyskały szerszą popularność dopiero pod koniec XX wieku.

Dziś udomowione przepiórki japońskie znacznie różnią się od dzikich przepiórek japońskich. Średnia masa jaj udomowionych przepiórek japońskich stanowi 146% masy jaj dzikich przepiórek japońskich. Samce osiągają masę 140 gramów, a samice 120 gramów, co czyni je znacznie cięższymi od osobników dzikich.

Hodowla

Przez około 500 lat wśród udomowionych przepiórek rozwinęły się różne typy użytkowe o różnych wzorach ubarwienia, różnym przeznaczeniu, ale bez rozróżnienia ras. Typ nieśny opracowano wcześniej niż typy mięsne i hodowano w celu produkcji smacznych jaj o niskiej zawartości cholesterolu, ale o wysokiej zawartości witamin i składników mineralnych takich jak wapń, fosfor i żelazo. Przypisuje się im zatem prozdrowotne działanie na konsumenta (żywność funkcjonalna).



Najpopularniejszą odmianą przepiórki japońskiej jest przepiórka nieśna, pochodząca z Japonii, którą obecnie utrzymuje się na całym świecie. Początkowo udomowione przepiórki nie znosiły więcej niż 60 jaj rocznie, podczas gdy współczesne linie produkcyjne dają około 300 jaj w ciągu 10-miesięcznego okresu nieśności, czyli 1 sztukę dziennie.

Nioski przepiórcze dojrzewają szybko i zaczynają znosić jaja już w wieku 6 tygodni, podczas gdy młode kury nioski zaczynają znosić jaja dopiero w 5-tym miesiącu życia.

Hodowla na potrzeby produkcji mięsa posunęła się najdalej w Stanach Zjednoczonych, skąd pochodzi powszechnie hodowana amerykańska przepiórka brojlerowa, zwana przepiórką faraon (Pharaon). U wszystkich innych ptaków grzebiących samce są znacznie masywniejsze od samic, ale u przepiórek japońskich sytuacja jest odwrotna. Przepiórki osiągają masę ubojową, wynoszącą około 180-250 g, już po 6-8 tygodniach. W przeciwieństwie do mięsna piersiowego kurcząt i indyków, który jest jasny, pierś przepiórek (podobnie jak perlic) jest ciemna i przypominają mięso udek. Mięso przepiórek hodowlanych charakteryzuje się pełnym smakiem i delikatnością. Warto odnotować ich znaczną produkcję jaj wylęgowych, których nadwyżki również trafiają na rynek konsumencki. Kura przepiórki faraon znosi nawet ponad 250 jaj w okresie nieśności, co pod tym względem zbliża ją do typu nieśnego.

Dla ozdoby i przyjemności hoduje się przepiórki w różnych odmianach barwnych. Ciekawa jest także różnorodność kolorów i wzorów skorupy jaj przepiórek – od białych do oliwkowych, od jednolitych przez drobno do mocno nakrapianych, a także plamkowanych. Wyhodowano też odmianę przepiórek o seledynowej barwie skorupy jaja (Celadon), przypominającej rodzaj chińskiej ceramiki o charakterystycznym, zielonkawym szkliwie.

Przepiórka japońska była wypuszczana na wolność i użytkowana w celach łowieckich w Stanach Zjednoczonych i Europie, ze wszystkimi problemami wynikającymi z jej krzyżowania się z przepiórką zwyczajną.

Nauka

Przepiórka japońska jest wykorzystywana jako organizm modelowy do badań naukowych (laboratoryjnych). Służy również do analizy procesu mutacji i charakteru dziedziczenia niektórych cech.

Zwierzęta towarzyszące

Przepiórka japońska spełnia również wymogi definicji zwierzęcia towarzyszącego.

Za sztuczną inteligencją (AI): zwierzęta towarzyszące to zwierzęta domowe, które są utrzymywane przez człowieka w jego bezpośrednim otoczeniu domowym dla przyjemności, wsparcia emocjonalnego, towarzystwa, rozrywki lub jako pomoc w pracy. Kluczowym punktem jest utrzymywanie zwierzęcia w celu zaspokojenia potrzeb człowieka i nawiązania z nim bliskiej, codziennej relacji, odzwierciedlając tym samym zaangażowanie i odpowiedzialność opiekuna wobec zwierzęcia.

Małgorzata Zduńczyk



Przepiórka japońska nieśna

| D – Japanische Legewachteln, F - Cailles pondeuses, GB - Laying quail



Pochodzenie

Dzika forma przepiórki nioski, czyli przepiórka japońska (*Coturnix japonica*), pochodzi z terenów Japonii, Korei i sąsiadujących północno-zachodnich regionów Chin. Trzymana jako ptak ozdobny w Japonii od XIII wieku. Hodowana ze względu na nieśność przez ponad 100 lat, co doprowadziło do istotnego zwiększenia wydajności w znoszeniu jaj, znacznego wzrostu masy ciała i pojawienia się różnych odmian barwnych.

Wrażenie ogólne i cechy rasowości

Tułów: krępy; dobrze zaokrąglony ze wszystkich stron, równomiernie zwężający się ku tyłowi; koguty są zazwyczaj nieco mniejsze i smuklejsze od kur. Noszenie tułowia: lekko opadające; często lekko przygarbione.

Grzbiet: długi; szeroki; dobrze zaokrąglony.

Pierś: pełna, szeroka i zaokrąglona.

Skrzydła: niewystające poza tułów (poza tylną część tułowia) i dobrze przylegające.

Szyja: krótka; mocna; rozszerzająca się ku nasadzie.

Głowa: mała; płaska i zaokrąglona u góry; zwarta.

Dziób: średniej długości; mocny. Kolor: patrz odmiany barwne.

Oczy: małe; znajdujące się pośrodku głowy; wąska, jak najmniej widoczna obwódka oka (brzezi powiek). Kolor: patrz odmiany barwne.

Podudzia: ledwo widoczne.

Skoki: stosunkowo krótkie; ustawione lekko za środkiem tułowia; staw skokowy ukryty pod upierzeniem. Kolor: patrz odmiany barwne.

Ogon: krótki; noszony w linii z grzbietem.

Upierzenie: gładko przylegające.

Duże błędy cech rasowości

Tułów zbyt ciężki, mocny lub zbyt wąski; prosty grzbiet; noszenie ogona niezgodne z linią grzbietu, pod kątem; wydłużony, spiczasty kształt głowy.

Masa ciała: 250 do 300 g. Samiec zwykle wydaje się nieco lżejszy.

Minimalna masa jaja wylęgowego: 12 g

Barwa skorupy jaja: biała do beżowo-brązowej, również przechodząca w szarą; mniej lub bardziej nieregularnie ciemnobrązowo nakrapiana.

Rozmiar obrączki: 6

Odmiany barwne (barwa i rysunek)

Barwa dzika

Kogut: pióra na wierzchu głowy czarne u nasady, następnie ciemnobrązowe, z szarawą krawędzią na końcu. Trzy wyraźnie zaznaczone brązowożółte (ochrowe) paski na środku wierzchu głowy i nad oczami. Boczne paski zaczynają się u nasady dzioba i sięgają szyi. Środkowy pasek zaczyna się mniej więcej na wysokości oczu. Okolica otworu usznego jest brązowa, policzki rdzawożółte. Podbródek i gardło jednolicie czerwobrązowe z jaśniejszymi wtrąceniami lub w upierzeniu godowym, każde z ciemnobrązowym i białym, najlepiej wyraźnie zaznaczonym, pasem podgardla. Ze względu na zmienność znaczeń podgardla ma to drugorzędne znaczenie przy ocenie.

Pierś łososiowa z jaśniejszymi stosinami i jasnymi końcówkami piór.



Na grzbiecie ostre, ochrowożółte lancetowate znaczenia, które wyraźnie kontrastują z brązowymi piórami środkowej części płaszcza. Krawędzie piór płaszcza jaśniejsze z jak najbardziej wyraźnymi, lekko falistymi, ochrowożółtymi poprzecznymi paskami. Lancetowate znaczenia powinny tworzyć cztery wyraźne paski wzdłuż linii grzbietu.



Boki tułowia rdzawobrązowe z szerokim białym kreskowaniem wzdłuż stosin piór i ciemnobrązowymi plamkami, spód

ciała jak najbardziej jednolicie kremowy. Lotki szare, z możliwie jednolitymi, jasnymi, poprzecznymi paskami na zewnętrznej chorągiewce



U kogutów o dzikim ubarwieniu występuje kilka odmian znaczeń na gardle.

Po prawej: brązowe policzki, pióra pod dziobem i gardło;

po lewej: z jednym ciemnobrązowym i jednym białym, najlepiej wyraźnie zaznaczonym pasem na gardle.

Znaczenia na gardle koguta dzikiej barwy charakteryzują się lancetowatymi piórami na gardle i ciemniejszym klinem na środku gardła.

(Ze względu na zmienność znaczeń na gardle mają one drugorzędne znaczenie w ocenie. Jednak poważne plamkowanie i przerywane lub tylko niewyraźne znaczenia pasów są błędne.)



Znaczenia na skrzydłach kogutów i kur w barwie dzikiej

U obu płci lotki pierwszego rzędu mają na zewnętrznej chorągiewce brązowe, faliste paski, a lotki drugiego rzędu mają znaczenia po obu stronach. Pokrywy skrzydeł są szarobrązowe, wzorzyste z jasnymi poprzecznymi paskami.

Kura: upierzenie jaśniejsze i bardziej kontrastowe niż u koguta. Kolor wierzchu głowy nieco jaśniej brązowy, podgardle i trzy paski na głowie ochrowożółte. Na górnej połowie piersi równomierne, intensywnie ciemnobrązowe znaczenia (płatki) na jasnoochrowożółtej barwie tła; jasne stosiny piór. Płatkowanie składa się z zaokrąglonej, wyraźnej plamy po obu stronach stosiny.



Pierś kury – porównanie

Po lewej: idealny jasnoochrowożółty, równomierny kolor piersi z ciemnobrązowymi płatkami od gardła do środka piersi po prawej: płatkowanie zbyt skąpe i nierówne na środku

Lancetowate znaczenia na grzbiecie i znaczenia na łatkach jak u koguta, ale pióra na bokach mniej rdzawobrązowe i mocniej zaznaczone niż u koguta. Kolor oczu brązowy do szarego. Kolor skoków cielisty. Kolor dzioba szarobrązowy do czarnego.

Duże błędy: jasny lub cętkowany kolor dzioba; jeśli występuje – mocno przerywana biała obroża na szyi koguta; nierówne lub słabo widoczne znaczenia (płatki) na piersi kury lub ich brak; ciemne wtrącenia w kolorze piersi koguta; cętkowany kolor skoków.



Barwa dzika brązowa

wzór i rysunek odpowiada odmianie dzikiej. Ogólnie jednak nieco jaśniejsza i bardziej czerwono-brązowa niż szarobrzązowa. Lotki jasnoszare z jak najbardziej równomiernym jasnobrązowym wzorem na zewnętrznej chorągiewce. Lancetowate paski na grzbiecie jasnokremowe. Pierś samca jaśniej łososiowa niż w barwie dzikiej; u kury – bardzo jasna ochrowożółta, z równomiernymi brązowymi płatkami w górnej połowie. Kolor oczu brązowy do szarego. Kolor skoków cielisty. Kolor dzioba szarobrzązowy do jasnorogowego.

Duże błędy: brak, nierówne lub niedostatecznie widoczne płatki na piersi kury; ciemne naloty na piersi samca; jeśli występuje, mocno przerywana biała obroża na szyi samca; plamisty kolor skoków; zbyt ciemny lub plamisty kolor dzioba.

Barwa dzika srebrzysta

Wzór i rysunek odpowiadają odmianie barwnej dzikiej, ale bez czerwonych i brązowych odcieni. Barwa podstawowa płaszcza

czarnoolowianoszara, bardziej kontrastowa u kury niż u koguta. Poprzeczne pasy na piórach płaszcza i lotkach, lancetowate znaczenia na grzbiecie, stosiny piór na bokach oraz paski na wierzchu głowy i paski oczu w kolorze kości słoniowej do srebrzystobiałych. Okolica otworu usznego ołowianoszara, policzki srebrzystobiałe. Podbródek i gardło w kolorze kości słoniowej do srebrzystobiałego z ołowianoszarą, najlepiej zamkniętą obrożą na szyi koguta i ołowianoszarą obrożą na szyi kury, tylko nieznacznie zaznaczoną na bokach. Pióra piersi i spodu ciała jasnokremowe do srebrzystobiałych z bardzo wąską krawędzią końcową u koguta i czarnoolowianoszarymi znaczeniami (płatkami) u kury. U koguta dopuszcza się lekko beżową podstawę piór na bokach. Kolor oczu brązowy do szarego. Kolor skoków cielisty. Kolor dzioba jasnoszarobrzązowy do ciemnoszaroolowianego.



Duże błędy: brak, nierównomierne lub niedostatecznie widoczne znaczenia (płatki) na piersi kury; ciemne wtrącenia w barwie piersi koguta; mocne brązowawe wtrącenia; jeśli występuje, mocno przerywana obroża na szyi u koguta; mocno plamisty kolor skoków; mocno rozjaśniony lub mocno plamisty kolor dzioba.

Barwa dzika żółta



Kogut: barwa podstawowa złocistożółta. Każde pióro ze wzorem jasnej stosiny. Na głowie, grzbiecie, bokach i pokrywach skrzydeł z czerwonawymi do ciemnobrązowymi znaczeniami wzdłuż stosiny rozmieszczonymi jak najbardziej równomiernie. Pióra piersi i brzucha beżowe z jasną stosiną i jasnymi końcówkami. Ciemnobrązowy pasek biegnie przez oczy aż do szyi, najlepiej zamykając się z tyłu szyi. Drugi ciemnobrązowy pasek ciągnie się od jednego otworu usznego do drugiego, odgraniczając gardło i pierś. Podbródek i gardło są białe lub średniobrązowe.



Znaczenia na skrzydłach koguta i kury w barwie dzikiej żółtej

Podobnie jak u ptaków w barwie dzikiej, znaczenia na lotkach I rzędu ograniczają się do zewnętrznej chorągiewki, natomiast lotki II rzędu mają jasnożółte znaczenia po obu stronach.



**Grzbiet koguta w barwie dzikiej żółtej;
na każdym piórze widoczny szeroki wzór wzdłuż stosiny.**

Kura: w przeciwieństwie do koguta, podbródek i gardło jasnożółte do złocistożółtych; jednak występuje ciemnobrązowy pasek gardła i pasek oka. Pierś złocistożółta z jasną stosiną i jasną krawędzią pióra, a także czerwonawymi do ciemnobrązowych znaczeniami (płatkami), podobnie jak w barwie dzikiej. Kolor oczu brązowy do szarego. Kolor skoków cielisty. Kolor dzioba ciemnorogowy, często nieco jaśniejszy u kury.



Znaczenia na piersi kury w barwie dzikiej żółtej – podobne do znaczeń w barwie dzikiej, ale zwykle tylko z jedną parą płatków na piórze

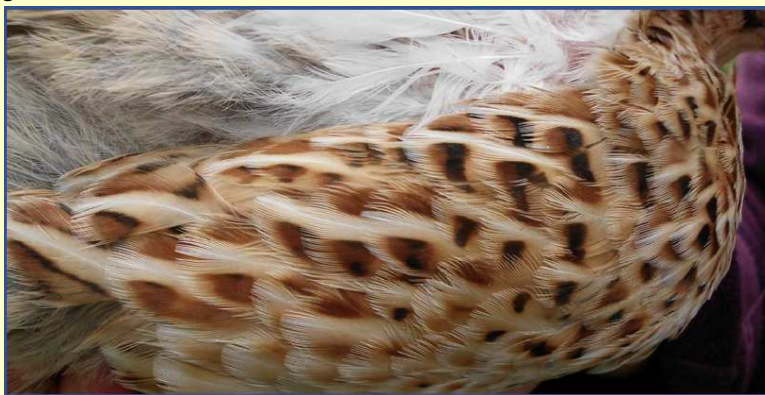
Duże błędy: brak czerwonawych do ciemnobrązowych znaczeń na pokrywach skrzydłowych u obu płci; zbyt jasny lub plamisty kolor dzioba; jeśli występuje, mocno przerywana biała ob-

roża na szyi koguta; brak, nierówne lub niedostatecznie znaczenia (płatki) na piersi kury; ciemne naloty na piersi koguta.



Idealne znaczenia na gardle kury o dzikim ubarwieniu (na zdjęciu po lewej i prawej).

Kura w barwie dzikiej żółtej (na zdjęciu w środku) nie ma znaczeń; dwa lekko brązowe paski biegną w dół od otworu usznego, tylny pasek jest wyraźniejszy z lekko zaznaczonym końcem przy krawędzi gardła.



Znaczenia na bokach koguta i kury w barwie dzikiej żółtej

Rdzawoczerwone znaczenia na bokach są mniej wyraźne u ptaków w barwie dzikiej żółtej, a ciemniejsze znaczenia albo nie występują, albo są jedynie śladowe.

Barwa biała

Czysto białe upierzenie na całym ciele. Kolor oczu ciemnoniebieski. Kolor skoków i dzioba cielisty.



Duże błędy: pióra w innym kolorze i wyraźny żółty odcień.

Barwa dzika śmietankowa/kremowa (Creme-Wildfarbig) 2016



Wzór i rysunek odpowiadają odmianie barwnej dzikiej żółtej, ale bez czerwonych i brązowych tonów. Barwa podstawowa kremowa. Szerokie, srebrzystobiałe, lancetowate paski na piórach płaszcza, obrzeżone z obu stron czarnymi i intensywnymi kremowymi znaczeniami. Znaczenia na pokrywach skrzydeł koguta są mniej wyraźne niż u kury. Pierś kremowa do szarosrebrzystej z czarnymi płatkami. Oczy brązowe do szarych. Skoki cieliste. Dziób ciemnorogowy, często nieco jaśniejszy u kury.

Duże błędy: wady wzoru jak w barwie dzikiej żółtej. Mocno czerwonawe lub żółte tony.

Ubarwienie piskląt



Na podstawie:

Rassegeflügel-Standard für Europa in Farbe, 2016

Bewertungsgrundlagen für Japanische Legewachteln (pdf) (**Podstawy oceny**)

<https://www.rassegefluegel-sachsen-anhalt.de/>

<https://sv-japanwachtel.jimdoweb.com/standard-1/wildfarbig/>

Małgorzata Zduńczyk



Lotne gołębie z Serbii

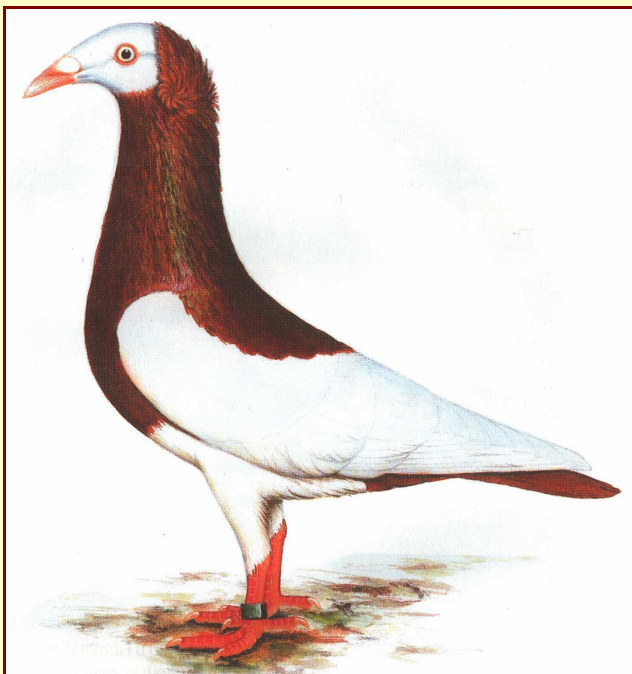
Somborski długodzioby lotny (EE 859)

Somborski dugokljuni letač

N: Batschkaer Langschnäbler Tümmeler ; F: Culbutant de Sambor; A: Bácka long beak Tumbler (Sombor)

Grupa IX – lotne

Obrączka numer 7



Pochodzenie

Sombor (Serbia). Wyhodowany został około 1700 roku, poprzez skrzyżowanie gołębi iliryskich, tureckich i rosyjskich.

Charakterystyka ogólna

Średniej budowy, szczupły. Charakteryzuje się wydłużoną głową z długim i pełnym dziobem, koronką, białymi oczami i intensywnymi kolorami upierzenia.

Cechy rasowości

Głowa:	długa, wąska, zwęża się ku dziobowi, z koronką. Od czubka dzioba do karku tworzy łagodny łuk, bez zagłębień i kantów. Koronka jest ładnie ukształtowana, nie zbyt wysoka, zakończona dwoma rozetami.
Oczy:	białe.
Brwi:	podwójne, od koloru jasnożółtego do niebieskokawowego, w zależności od koloru

Dziób:	upierzenia. długi, prosty, stosunkowo gruby i tępo zakończony. Nieco skierowany ku dołowi, zgodnie linią czoła i ciemienia. Długość dzioba wynosi od 26 do 35 mm, kolor jego jest jasnożółty, a muszka na końcu dzioba może – zależności od koloru upierzenia – może być kolorowa. Jednobarwne: niebieskie, lawendowe i srebrzyste mają ciemne dzioby. Woskówki małe i nie rzucające się w oczy.
Szyja:	średniej długości, smukła, górna i przednia część szyi tworzy łagodny łuk. Podgardle zaokrąglone. Tylne części szyi tworzy z potylicą także łagodny łuk.
Pierś:	zaokrąglona i dobrze rozwinięta.
Płecy:	nieco opadające, tworzą prostą linię z ogonem.
Skrzydła:	mocne, nieco przylegające do ciała; lotki spoczywają na ogonie i nie mogą sięgać poza końce sterówek.
Ogon:	średniej długości, zwarty, nieco pochylony, ale nie dotyka podłoża.
Podudzia:	średniej długości, skoki czerwone, nieupierzone. Kolor pazurów zgodny z kolorem dzioba.
Upierzenie:	mocne, błyszczące i dobrze przylegające do ciała.

Odmiany barwne

Jednobarwne w kolorze białym, czarnym, brązowym, czerwonym, żółtym, niebieskim z pasami, niebieskim grochowym, srebrzystym, srebrzystym grochowym, brązowym, popielato-czerwonym, popielatożółtym, lawendowym.

Białolote w kolorze czarnym, brązowym, czerwonym, żółtym, niebieskim.

Bocianie jasnoskrzydłe, cętkowane na szyi w kolorze czarnym, brązowym, czerwonym, żółtym, niebieskim, lawendowym.

Ubarwienie i rysunek

Wszystkie kolory są czyste i jaskrawe. Bocianie lawendowe mają jasnoszarą barwę na całym ciele, jakby pokryte szronem. Bocianie mają od 7 do 10 białych lotek.

U gąsek ogon, szyja z koronką, pióra na ramionach tworzące serce na plecach są kolorowe. Również kolorowe są pióra pokrywowe na ogonie oraz klin. Głowa skrzydła, plecy, brzuch i podudzia są białe. U bocianich upierzenie podstawowe jest białe, końcówki lotek I rzędu są szaroczarne, a ogon jest tak biały, jak to możliwe.

Bocianie z cętkowaną szyją mają podstawowe upierzenie najczęściej białe. Głowa, szyja i pierś są mocno cętkowane. Młode bociany są prawie białe. Z biegiem lat, pozostałe upierzenie powinno stawać coraz bardziej cętkowane, lub nakrapiane, jednak ogon powinien zawsze pozostać biały. Samce zawsze są ciemniejsze niż samice.

Duże wady

Duży tułów, kaczka sylwetka; szeroka, kanciasta, krótka lub okrągła głowa; dziób zbyt krótki; orli; nogi zbyt niskie; upierzone skoki; braki w kolorze, lub znaczeń, nieregularna, zbyt niska koronka, koronka bez rozet; długa, krótka lub gruba szyja, obwisłe skrzydła, ogon szeroki, nogi długie lub krótkie, niezbyt intensywne ubarwienie, nieregularny rysunek.

Dane do oceny

Wygląd ogólny – głowa i dziób – budowa ciała – ubarwienie i rysunek – skrzydła i ogon – nogi.

Somborski łapciasty wysokolotny

Somborski gaćasty visokoletač

Grupa IX – lotne
Obrączka numer 10



Pochodzenie

Sombor (Serbia). Wyhodowany został w 1955 roku, ze skrzyżowania sokoła gdańskiego z gołębiami z Szeged, Królewca i Budapesztu.

Charakterystyka ogólna

Gołąb o średniej wielkości, o harmonijnej budowie, wyprostowanej postawie i dobrze rozwiniętej piersi. Główną cechą somborskiego łapciastego wysokolotnego są duże łapcie w formie wachlarza.

Cechy rasowości

Głowa:	średniej wielkości, gładka, półkolista, czoło uniesione, ciemień nieco spłaszczony.
Oczy:	białe.
Brwi:	ciemnoniebieskie u białych, czarnoniebieskie i jasne u innych odmian.
Dziób:	średniej długości, cienki, czarny u białych, czarnoniebieskich i jasny u innych odmian barwnych.
Szyja:	krótka, stosunkowo cienka, prosta.
Pierś:	szeroka, wypukła i dobrze zaokrąglona.
Płecy:	krótkie i nieco wklęsłe.
Skrzydła:	długie, przylegające do ciała, nie sięgające końca ogona.
Ogon:	wąski, nieco pochylony i w jednej linii z plecami.
Nogi:	średniej długości, całkowicie pokryte piórami, pióra na palcach (od 6 do 12 cm), tworzą łapcie w kształcie wachlarza.
Upierzenie:	mocne i przylegające do ciała.

Odmiany barwne

Najczęściej hodowany w kolorze białym, rzadziej w innych kolorach.

Duże wady

Długi tułów, długa szyja, długi dziób, ciemne oczy, koronka, czerwone brwi, płaska pierś, krótkie skrzydła, szeroko noszony ogon, małe łapcie, w upierzeniu inne pióra, niż kolorze podstawowym.

Dane do oceny

Wygląd ogólny – łapcie – tułów – głowa – dziób – oczy – kolor.

Gęś wschodnioeuropejska garbonosa

EE: Osteuropeische höckergänse



fot. P. Ferjenčík

"Charakterystyka wybranych amatorskich ras gęsi"

Marcin Różewicz, Dorota Szblicka

<http://www.pravachovatelska.websnadno.cz/Plemena-Hus.html>

Pochodzenie

Rosja. Wyhodowana w XX wieku w Rosji i Europie Wschodniej, przez krzyżowanie gęsi wiejskich z gęsiami garbonosymi*.

Charakterystyka ogólna

Bardzo duża, ciężka gęś o poziomo noszonym tułowiu, z mocno rozwiniętą fałdą piersiową, o głowie wpisującej się w prostopadłościan, z zaokrąglonym, nie za dużym guzem u nasady dzioba i dużą sakiewką pod dolną częścią dzioba.

Cechy rasowości gąsiora

Tułów:	duży i szeroki; poziomo noszony.
Grzbiet:	bardzo szeroki, długi, równy; linia grzbietu prosta i pozioma.
Pierś:	pełna, dobrze zaokrąglona; szeroka i głęboka z dużą fałdą piersiową (kil).
Brzuch:	pełny, dobrze rozwinięty z wyraźnie podwójną i dobrze zamkniętą z tyłu fałdą brzuszną.
Głowa:	duża, wydłużona, o kształcie wpisującym się w prostopadłościan; z dużą, często pofałdowaną sakiewką (fałda skóry na podgardlu).
Dziób:	średniej długości, mocny, z niedużym zaokrąglonym guzem, o pomarańczowożółtej barwie.
Oczy:	niebieskie.
Szyja:	dość długa, gruba, nieco wygięta w górnej części.

Skrzydła:	dobrze rozwinięte, mocne, ściśle przylegające do tułowia, nieco zwisające, z nieco wydłużonymi lotkami II rzędu.
Ogon:	krótki, nieco uniesiony.
Podudzia:	umięśnione, prawie przykryte upierzeniem boków.
Łapy:	średniej długości, mocne, barwy pomarańczowożółtej.
Upierzenie:	gęste, lecz nie sztywne.

Cechy rasowości gęsi

Poza różnicami uwarunkowanymi płcią, podobna do gąsiora. Jest nieco mniejsza i lżejsza od gąsiora, z mniej wykształconym guzem nad dziobem. Głowa lekko zaokrąglona.

Duże wady cech rasowości

Uniesiony tułów, małe ramy tułowia, niedostateczna masa ciała, słabo rozwinięta fałda piersiowa (kil), słabo rozwinięta sakiewka, cienka szyja. U gąsiora delikatna i wypukła głowa. Za wysoko unoszony tułów, słabo rozwinięta podwójna fałda brzuszna, za duży i skierowany do przodu guz nad dziobem.

Odmiany barwne

Biała

Biel czysta na całym upierzeniu; dziób, guz i łapy pomarańczowe. Oczy niebieskie.

Duże błędy: pióra innej barwy niż białej.

Niebieska

Barwa czysto niebieska w średnim odcieniu na całym upierzeniu z wyjątkiem białego brzucha i podogonia. Pióra boków i pokryw skrzydeł barwne z nieprzerwanym, wąskim, białym brzegiem. Z tyłu szyi, od wierzchu głowy do ramion, niezbyt ciemny pas (pręga). Oczy brązowe, dziób oraz guz pomarańczowy.

Duże błędy: ubarwienie plamiste lub barwa nierównomierna.

Szara

Barwa czysto jasnoszara w średnim odcieniu na całym upierzeniu z wyjątkiem białego brzucha i podogonia. Pióra boków i pokryw skrzydeł barwne z nieprzerwanym, wąskim, białym brzegiem. Z tyłu szyi, od wierzchu głowy do ramion, niezbyt ciemny pas (pręga). Oczy brązowe, dziób oraz guz pomarańczowy.

Duże błędy: ubarwienie plamiste lub barwa nierównomierna.

Masa ciała:

w pierwszym roku życia: gąsior od 11 do 13 kg, gęś od 8 do 10 kg

po pierwszym roku życia: gąsior od 12 do 14 kg, gęś od 9 do 11 kg

Roczna nieśność: 20 jaj; **Masa jaja wylęgowego:** od 180 do 220 g; **Barwa skorupy jaja:** biała; **Rozmiar obrączki:** dla obu płci 27

Propozycja wzorca na podstawie wersji roboczej Komisji Standaryzacyjnej ds. Drobiu EE (2016)

Manfred Uglorz, Małgorzata Zduńczyk

*Rasa nazywana nieoficjalnie chołmogorem (Cholmogory), co wskazuje na związek z rosyjską rasą lżejszych gęsi chołmogorskich. W Rosji określana jako gęś chołmogorska typ grajworoński w odróżnieniu od lżejszego typu klasycznego.

Gęś bojowa hakodzioba*

Wzorzec europejski gęsi bojowej o zakrzywionym dziobie

D – Krummschnabel Kampfgänse, GB – Hookbilled fighting geese,

F – Oie de combat à bec courbé



<https://gardenguide.decorexpro.com/en/gusi/tulskaya.html>

Charakterystyka ogólna

Gęś średniej wielkości o szerokim, płaskim i prawie poziomo noszonym tułowi. Charakterystyczny krótki i mocny dziób, prawie okrągła linia głowy i przedłużone lotki.

Cechy rasowości gąsiora

Tułów:	mocny, szeroki, zaokrąglony, noszony niemal poziomo.
Grzbiet:	szeroki, płaski, lekko wypukły, ramiona dobrze zaokrąglone.
Pierś:	szeroka, pełna, zaokrąglona.
Brzuch:	dobrze rozwinięty, z małą, pojedynczą fałdą brzuszną.
Głowa:	krótka, szeroka, od czoła do tyłu prawie kulista, z wyraźnymi policzkami. Przy nasadzie dzioba często lekko wklęsnięta.
Dziób:	bardzo krótki, mocny, z niewielkimi bocznymi rowkami przy otworach nosowych, które tworzą wąski, środkowy grzbiet dzioba. Kolor jasnopomarańczowożółty do pergaminowego (bladożółty), z białym paznokciem dziobowym.
Oczy:	duże, okrągłe, brązowe, z widocznymi pergaminowożółtymi brzegami powiek.
Szyja:	stosunkowo krótka, mocna, w części górnej lekko wygięta.
Skrzydła:	długie, z wydłużonymi lotkami, opadającymi po bokach w kierunku podłoża; im dłuższe, tym lepsze.
Ogon:	dobrze rozwinięty, noszony poziomo.

Łapy: średniej długości, mocne, pomarańczowożółte.

Upierzenie: przylegające.

Cechy rasowości gęsi

Takie same cechy jak u gąsiora, tylko mniejsze rozmiary, możliwie jak najmniejsza fałda brzuszna, prosta i noszona przyśrodkowo.

Wady wykluczające cech rasowości

- nadmierna masa ciała,
- wyraźnie wypukły grzbiet,
- brak wydłużonych lotek,
- wyraźnie wisząca fałda brzuszna lub podwójna fałda brzuszna,
- czerwone oczy lub czerwone brzegi powiek,
- długi, cienki lub prosty dziób,
- dziób pomarańczowoczerwony.

Masa ciała: gąsior – 5,5 do 6,0 kg, gęś – 5,0-5,5 kg

Masa jaja wylęgowego: 150 g

Nieśność: około 20 jaj

Barwa skorupy jaja: biała

Rozmiar obrączki: dla obu płci 24

Odmiany barwne

1. **Dzika szara:** możliwie najciemniejsza barwa szara. Pióra okrywowe grzbietu, ramion, boków, piersi oraz pokrywy skrzydeł i lotki drugiego rzędu zakończone jaśniejszą, niezbyt szeroką obwódką. Pióra ogona szare z szerokim białym brzegiem. Brzuch i podbrzusze wokół ujścia kloaki białe. Ubarwienie młodszych ptaków zwykle jaśniejsze, starszych ciemniejsze, wręcz brązowoszare. Kolor oczu brązowy.

Wady wykluczające: pręga na szyi (jak u gęsi kubańskiej); jakiegokolwiek odstępstwa od wymaganego koloru upierzenia.

2. **Dzika żółta:** głowa, szyja i pierś jasnobrązowe. Lotki drugiego rzędu, ramiona, pokrywy skrzydeł, boki tułowia i pióra pokryw podskrzydłowych brązowe, jaśniejsze lub ciemniejsze, bez pstrości (bez zróżnicowania odcienia). Każde pióro otoczone wyraźnym, jasnym, niezbyt szerokim obrzeżeniem. Pióra ogona brązowe z szerokim, białym brzegiem. Brzuch i pióra wokół ujścia kloaki białe. Kolor oczu brązowy.

Wady wykluczające: pręga na szyi (jak u gęsi kubańskiej); jakiegokolwiek odstępstwa od wymaganego koloru upierzenia.

Na podstawie:

Artykułu z czeskiego magazynu „CHOVATEL” nr 3/2025 i 4/2025

*Gęś bojowa hakodzioba (o zakrzywionym dziobie) została wyhodowana

na bazie populacji gęsi tulskiej (Tula), pierwotnie pochodzącej z okolic miasta Tuła (Rosja).

Nazwa gęś tulska w typie cięższym oficjalnie nazywana jest w Rosji

gęsią tulską stromonosą (тульская крутоносая) w odróżnieniu od typu lżejszego – gęsi tulskiej bojowej

Manfred Uglorz, Małgorzata Zduńczyk

Filatelistyka

1. **Pocztą Węgier** wprowadziła do obiegu pocztowego w 2022 roku, kopertę pierwszego dnia obiegu ze znaczkami pocztowymi prezentującymi kury rasy gołoszyjka węgierska w ubarwieniu: białym, jastrzębiatym i czarnym.



2. **Pocztą Australii** wprowadziła do obiegu pocztowego (bez daty) znaczki pocztowe przedstawiające prace w rolnictwie, na większym znaczku: strzyżenie owiec i elewator zbożowy, na drugim znaczku: bydło mięsne, koszenie kukurydzy i krowy mleczne.





3. **Pocztą Namibii** wprowadziła do obiegu pocztowego w 1990 roku znaczki pocztowe o tematyce rolniczej, od lewej: pola kukurydzy, owca Damara, nawadnianie w Okavango i bydło Sanga.



4. **Pocztą Polska** wprowadziła do obiegu pocztowego w 1960 roku serię znaczków pocztowych z cyklu: Ptaki chronione w Polsce. Znaczki prezentują, góra, od lewej: orła przedniego, kruka, bielika, kormorana, bociana czarnego, dropia, pomurnika, kraskę, krótkoszpona, drozda skalnego, puchacza i zimorodka.



5. **Pocшта Polska** wprowadziła do obiegu pocztowego w 1962 roku serię znaczków pocztowych z cyklu: Rośliny chronione w Polsce. Na znaczkach są pokazane, góra, od lewej:

miłek wiosenny, szafran spiski, podkolan biały, goryczka Kluzjusza, śnieżyca przebiśnieg, tojad mocny, zawilec wielkokwiatowy, deptam jesionolistny, grzybień biały, sasanka zwyczajna, pełnik europejski i wawrzynek wilczełyko.



Prezentowane walory filatelistyczne pochodzą ze zbiorów Pana Janusza Marchelskiego i Stanisława Zająca (polskie).

Opracowanie: **Zdzisław Jakubanis**